

SLOVENSKÁ PSYCHOLOGICKÁ SPOLOČNOSŤ
pri Slovenskej akadémii vied

PSYCHOFORUM

***BULLETIN SLOVENSKEJ PSYCHOLOGICKEJ
SPOLOČNOSTI PRI SAV***

2/2006

Bratislava

ČO NÁJDETE V TOMTO ČÍSLE ...

<i>NAMIESTO ÚVODNÍKA</i> ..... 3 <i>SPRÁVY Z AKCIÍ</i> ..... 4 Študentské psychologické dni 2006 tentokrát najmä o závislostiach Bude psychológia zdravia na Slovensku Popoluškou II. (?) Študenti a študentky katedry psychológie oslávili životné jubileum doc. PhDr. Jozefa Košču, CSc. vedeckou konferenciou Psychológia zdravia a verejné zdravotníctvo v 21. storočí 5. Dobrotkov deň - flashback Metodologický seminár 2006 Rada expertov pri vydavateľstve Psychodiagnostika, a.s., Bratislava <i>LEGISLATÍVA</i> ..... 20 Psychológovia a zdravotníctvo Príprava a vzdelávanie psychológov v európskom kontexte <i>KURZY, SEMINÁRE, VÝCVIKY</i> ..... 35 Kurz detskej paliatívnej starostlivosti „Šiesty dlhodobý výcvikový program v psychoterapii zameranej na človeka podľa C.Rogersa“ .. a iné <i>PREHLAD PRIPRAVOVANÝCH</i> <i>PODUJATÍ</i> ..... 47 <i>BLAHOŽELÁME</i> 49	<i>DO KNIŽNICE ?</i> ..... 53 P. Háva kol.: Násilí na pracovíšti v oblasti zdravotníckých a sociálných služieb v ČR Anna Freudová: Já a obranné mechanizmy Glen O. Gabbard: Dlhodobá psychodynamická psychoterapia Jeffrey A. Kottler, Jon Carlson: Nezdařená terapie J. Praško, J. Vyskočilová, J. Prašková: Úzkosť a obavy Stanislav Bendl: Ukázněná třída aneb Kázeňské minimum pro učitele <i>KLUB PSYCHOFÓRUM</i> ..... 64 Ponuka kníh z vydavateľstva Portál Zl'ava vo vydavateľstve VEDA

NAMIESTO ÚVODNÍKA ...

Váženej kolegyně, kolegovia,

dostávate do rúk posledné tohtoročné číslo PsychoFóra (2/2006), informačného bulletinu Slovenskej psychologickkej spoločnosti pri SAV, ktorý podľa doterajších vašich ohlasov je na primeranej úrovni, a to tak čo sa týka obsahu (informácií), ako aj formálnej úpravy. Obsahovo je bulletin zameraný na aktuálne informácie zo života našej psychologickkej spoločnosti, profesionálne problémy a otázky, skúsenosti a reflexie, recenzie najnovších publikácií, informácie o knižných novinkách, ale aj na pripomenutie si vzácných jubileí našich kolegyň a kolegov (aj keď prirodzene neuvádzame vek).

Hoci je možno ešte priskoro, niektoré oblasti našej práce už môžeme bilancovať a vyjadriť sa k tomu, čo sa nám darí a čo menej. Podarilo sa nám zorganizovať podľa predloženého a schváleného plánu viacero úspešných podujatí. Medzi tie najvýznamnejšie podujatia v roku 2006 patria: Študentské psychologické dni 2006 – 6. ročník medzinárodnej a 7. ročník celoštátnej študentskej vedeckej konferencie (Bratislava, KP FIF UK, 11.-12. 5. 2006), ďalej 24. Psychologické dni (Olomouc, 7.-9. 9. 2006) a Metodologický seminár (Bratislava, ÚAP FSES, 6. 10. 2006). Podrobnejšie informácie o jednotlivých akciách sú uvedené v ďalších častiach bulletinu.

24. Psychologické dni boli už na tradičnom mieste v Česku, v Olomouci a bola to pravdepodobne najvýznamnejšia a najúspešnejšia akcia oboch našich "bratských" spoločností (ČMPS a SPS pri SAV). Na tomto podujatí odznelo spolu 126 príspevkov, vrátane panelových diskusií a workshopov. Potešiteľnou bola aktívna účasť slovenských kolegyň a kolegov (43 príspevkov), čo je približne 29%. Psychologické dni 2006 mali veľmi dobrú nielen odbornú a vedeckú úroveň. Českí kolegovia sa postarali aj o príjemné spoločenské zarámčovanie (okrem uvítacej recepcie bol to vydarený spoločenský večer so živou hudbou, koncert v kostole a iné). Tohtoročné 24. Psychologické dni sa niesli v znamení "prežívania seba a meniaceho sa sveta", východiskovým momentom bolo chápanie sveta ako prirodzeného domova človeka, ktorý sa však v poslednom období výrazne mení. Otázkou aj pre psychológov sú možnosti uvedomovania si svojich potrieb, schopnosti vyrovnávania sa s tlakmi vonkajšieho sveta, ale aj ochoty prijať diktát súčasnej meniacej sa doby a náročných podmienok.

Budúce, už jubilejné 25. Psychologické dni budú v Trenčíne, v dňoch 6.-8. 9. 2006, rezervujte si čas, srdečne privítame Vás všetkých, členky a členov SPS, ako aj našich české kolegyně a kolegov z ČMPS.

Z významnejších aktivít treba spomenúť kreovanie nových sekcií SPS - Psychológia zdravia, Ozbroyených zložiek a pripravuje sa ďalší vznik nemenej dôležitej sekcie - Psychológia nadania. Veríme, že tak ako sa postupne menia oblasti významu a výskumných zámerov v psychológii, bude sa meniť aj štruktúra tradičných oblastí psychologickkej vedy, ktorá sa ukazuje ako prekonaná.

Radi by sme sa poďakovali všetkým organizátorom tohtoročných zaujímavých akcií, ako aj aktívnym i pasívnym účastníkom za ochotu spolupracovať a participovať na nich. Na záver dovoľte nám popriať vám, všetkým kolegyniam a kolegom veľa zdraru do koncoročného finišu a do nového roku veľa síl a chuti stretávať sa a spolupracovať.

*Ivan Sarmány-Schuller – predseda SPS pri SAV
Mária Bratská – podpredsedníčka SPS pri SAV*

ŠTUDENTSKÉ PSYCHOLOGICKÉ DNI 2006 TENTOKRÁT NAJMÄ O ZÁVISLOSTIACH

Na 1. ročníku Študentských psychologických dní 25. – 26. 4. 2001 v Bratislave si väčšina zo 150 účastníkov priała, aby sa táto akcia stala postupne tradíciou. Mali na mysli niečo podobné, ako sú každoročné Psychologické dni organizované Slovenskou psychologickou spoločnosťou pri SAV a Českomoravskou psychologickou spoločnosťou. V roku 2001 sa po výbere najlepších prác na jednotlivých katedrách stretlo 30 víťazov, autorov dvadsiatich piatich prác, zo šiestich katedrií psychológie vysokých škôl zo Slovenska (Bratislava, Trnava – 2 katedry, Nitra, Banská Bystrica, Prešov) a z troch katedrií psychológie vysokých škôl z Česka (Praha – 2 katedry, Olomouc), aby počas dvoch dní, v tvorivej atmosfére prezentovali výsledky svojich odborných tém a diskutovali o psychologických aspektoch kvality života. Túto veľmi zaujímavú konferenciu zorganizovali Slovenská psychologická spoločnosť pri SAV a Českomoravská psychologická spoločnosť, v spolupráci s Katedrou psychológie FIF UK v Bratislave a Iuventou ako Celoštátne kolo študentskej vedeckej odbornej činnosti víťazov katedrií psychológie vysokých škôl zo Slovenskej republiky, s účasťou katedrií psychológie vysokých škôl z Českej republiky. Túžba účastníkov prvej medzinárodnej študentskej vedeckej konferencie sa postupne naplňa. Akcia sa už stáva tradíciou v podobe pravidelného každoročného organizovania Študentských psychologických dní s účasťou študentov z katedrií psychológie jednotlivých vysokých škôl na Slovensku, Morave a v Čechách.

Všetky dosiaľ realizované medzinárodné konferencie ŠVOČ, ktoré sa uskutočnili na katedrách psychológie vysokých škôl v Bratislave (FIF Univerzita Komenského), v Prešove (FF Prešovská univerzita), v Prahe (PF Karlovej univerzity), v Olomouci (FF Univerzita Palackého) a znovu v Prahe (FF Karlovej univerzity) sa stretli s veľkým záujmom študentov aj ich učiteľov, mali pozitívny ohlas aj v širšej odbornej verejnosti a vysokú odbornú úroveň. Za perfektnú organizačnú prácu patrí všetkým organizátorom a aktívnym účastníkom poďakovanie.

Príprava, organizačné zabezpečenie a realizácia 7. ročníka celoslovenskej konferencie ŠVOK 2006 a 6. ročníka medzinárodnej konferencie 2006 - Študentské psychologické dni 2006 na tému Závislosti: a čo ďalej? sa uskutočnila podľa tohto štatútu:

Študentských psychologických dní 2006 medzinárodná a celoštátna študentská vedecká a odborná konferencia

A. Vyhlasovateľ

Študentské psychologické dni vyhlasuje každoročne v septembri Výbor Slovenskej psychologickéj spoločnosti pri SAV v spolupráci s Výborom Českomoravskej psychologickéj spoločnosti a katedrami psychológie zo Slovenska, Čiech a Moravy.

B. Poslanie a ciele

Hlavný cieľ

Obsahovo a organizačne zabezpečiť uskutočnenie medzinárodnej a celoštátnej konferencie študentskej vedeckej a odbornej činnosti študentov katedrií psychológie vysokých škôl zo Slovenskej republiky, z Českej republiky, zo Srbska a z Čiernej Hory - Študentské psychologické dni 2006 na tému Závislosti: a čo ďalej?

Čiastkové ciele projektu

- zvýšiť motiváciu študentov odborne riešiť problematiku psychologických aspektov látkových a nelátkových závislostí, predovšetkým ich prevencie;
- porovnať úroveň kvality odbornej a vedeckej činnosti študentov na katedrách psychológie jednotlivých vysokých škôl na Slovensku, Morave, v Čechách, v Srbsku a Čiernej Hore;
- umožniť študentom prostredníctvom osobných kontaktov výmenu informácií a skúseností nielen z vedeckej a odbornej činnosti, ale aj zo zamerania plánov výučby a priorít na jednotlivých vysokých školách na Slovensku, Morave v Čechách, v Srbsku a Čiernej Hore;
- systematickou prácou so študentmi v rámci vedeckej a odbornej činnosti zvýšiť úroveň teoretickej a praktickej prípravy v problematike prevencie látkových a nelátkových závislostí na katedrách psychológie jednotlivých vysokých škôl;
- podnecovať a prehlbovať záujem študentov o kooperáciu a zdravú konkurenciu v odbornej a vedeckej činnosti, ktorá sa už stáva tradíciou v podobe pravidelného každoročného organizovania študentských dní s medzinárodnou účasťou študentov z katedrií psychológie jednotlivých vysokých škôl na Slovensku, Morave, v Čechách.

C. Organizácia

- **do 31. 10. 2004** - vypracovanie a podanie projektu na rok 2005;

zrealizované:

- **do 30. 9. 2005** – vyhlásenie Študentských psychologických dní 2006 Výborom SPS pri SAV v spolupráci s Výborom ČMPS a katedrami psychológie zo Slovenska, Čiech a Moravy;

zrealizované: po prerokovaní Štatútu Študentských psychologických dní 2006 na zasadnutí Výboru SPS pri SAV s Výborom ČMPS dňa 8. 9. 2005, doc. PhDr. Mária Bratská, CSc. slávnostne vyhlásila 7. ročník celoštátneho kola ŠVOK 2006 a 6. ročník medzinárodného kola ŠVOK – Študentské psychologické dni 2006, Bratislava, Katedra psychológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského, máj, šk. r. 2005/2006;

- **do 31. 10. 2005** – prerokovanie a schválenie predbežného organizačného zabezpečenia akcie výbormi SPS pri SAV a ČMPS, listy vedúcim katedier psychológie vysokých škôl v SR, v ČR, v Srbsku a Čiernej Hore, s cieľom zistiť záujem o akciu a organizačne ju zabezpečiť;

zrealizované;

- **do 31. 10. 2005** - vypracovanie a podanie projektu na rok 2006 na Protidrogový fond;

zrealizované;

- **do 31. 10. 2005** – zaslanie kritérií na hodnotenie prác študentskej vedeckej a odbornej činnosti, ich pripomienkovanie;

zrealizované;

- **od 10. 1. 2005** – vypísanie tém projektových prác ŠVOČ;

zrealizované;

- **do 15. 2. 2006** – konzultovanie a vedenie prác študentov; (navrhované spracovanie podľa: KATUŠŤÁK, D. 1998. Ako písať vysokoškolské a kvalifikačné práce. 2. doplnené vyd. Bratislava: Stimul, 1998. 121 s.; súčasťou každej práce je abstrakt);

zrealizované;

- **do 28. 2. 2006** – katedrové kolá študentskej vedeckej a odbornej činnosti (študenti 1. – 4. ročníka) a prihlásenie prvých troch katedrových víťazov, zaslanie 2 vytlačených exemplárov súťažných prác + 1x prácu e-mailom (odporúčaný rozsah 15 – 30 normostrán);

zrealizované;

- **do 5. 5. 2006** – vypracovanie posudkov na víťazné súťažné práce;

zrealizované: posudky vypracovali dvaja vedeckí pracovníci PhDr. Ľ. Medveďová, CSc. a doc. PhDr. A. Nociar, CSc. na 30 súťažných prác;

- **do 10. 5. 2006** – vydanie zborníka abstraktov súťažných prác;

zrealizované: zborník abstraktov súťažných prác dostal každý aktívny účastník, čestní hostia a každý člen poroty;

- **do 15. 5. 2006** – uskutočniť Študentské psychologické dni 2006 (6. medzinárodnú a 7. celoštátnu konferenciu ŠVOK);

zrealizované: 11. – 12. 5. 2006; Katedra psychológie FIF UK v Bratislave;

- **do 31. 12. 2006** spracovanie, vydanie a rozoslanie zborníkov formou CD ROM zo Študentských psychologických dní 2006.

Vďaka Protidrogovému fondu a náročnej organizačnej činnosti SPS pri SAV, ČMPS a Katedry psychológie FIF UK sa v dňoch 11. - 12. 5. 2006 uskutočnil na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave už v poradí 7. ročník Celoslovenskej konferencie ŠVOK 2006 a už 6. ročník Medzinárodnej konferencie študentskej vedeckej a odbornej činnosti – Študentské psychologické dni 2006 na tému Závislosti: a čo ďalej?. Bratislava privítala príslovečnou pohostinnosťou 125 účastníkov z toho 38 víťazov z 13 katedier psychológie vysokých škôl z Českej a Slovenskej republiky. Jedna študentka svoju neúčast' ospravedlnila. Žiaľ z organizačných dôvodov sa konferencie nemohli zúčastniť študenti z Cypru, Srbska a Čiernej Hory. Spolu so študentmi a ich spolužiakmi sa na prezentovaní najlepších prác zúčastnili aj ich učitelia, aby aj ako pätnásť členovia hodnotiacej komisie ocenili všetky a vyhodnotili tie najlepšie.

Konferenciu otvorila a základnú informáciu o programe poskytla doc. PhDr. Mária Bratská, CSc., gestorka ŠVOK a podpredsedníčka SPS pri SAV. Úvod rokovania obohatili podnetnými vystúpeniami doc. PhDr. Anton Eliáš, CSc., dekan FIF UK, doc. PhDr. Ivan Sarmány - Schuller, CSc., predseda SPS pri SAV a doc. PhDr. Igor Brezina, CSc., vedúci Katedry psychológie FIF UK. V priebehu dopoludňajšej sekcie zameranej na tému Závislosti a čo ďalej, prezentovalo 13 autorov 10 prác. Popoludňajší blok a nasledujúci dopoludňajší vyplnili prezentáciami na rôzne témy 25 autorov 19 víťazných prác z katedrových kôl ŠVOK. Prítomní členovia poroty nemali vôbec ľahkú úlohu. Zamerali sa na hodnotenie 15 minútových dôkladne pripravených prezentácií a nasledujúcich 5 minútových podnetných diskusií ku každej práci. Riadili sa kritériami hodnotenia písomných prác a ústnej prezentácie, na tvorbe ktorých sa mali možnosť zúčastniť učitelia i študenti zo všetkých katedier psychológie vysokých škôl zo Slovenska, Čiech a Moravy. Po zosumarizovaní udelených bodov za písomnú časť a ústnu prezentáciu prác dospeli k takémuto poradiu:

Vít'azi medzinárodného kola ŠVOK 2006, Bratislava, FIF UK, Katedra psychológie

11. - 12. 5. 2006

Sekcia: Závislosti: a čo ďalej?

1. miesto

Ondrová Veronika: Hodnotové orientácie klientů kontaktních center

Katedra psychologie FF Univerzity Palackého, Olomouc

2. miesto

Hryciow Marek: Souvislost mezi hraním strategických počítačových her a úrovní paměti u studentů středních škol

Katedra psychologie FF Univerzity Palackého, Olomouc

3. miesto

Patlichová Klára, Vraná Klára: Psychické onemocnění na fotografii a závislost na posuzování druhých podle oblečení

Katedra psychologie FF Univerzita Karlova, Praha

Dolejš Martin: Vliv mobilních telefonů na postavení žáků ve vrstevnické skupině

Katedra psychologie FF Univerzity Palackého, Olomouc

Vít'azi celoslovenského kola ŠVOK 2006, Bratislava, FIF UK, Katedra psychológie

11. - 12. 5. 2006

Sekcia: Závislosti: a čo ďalej?

1. miesto

Rojková Kristína, Dávideková Soňa: Internetová závislosť ako novodobý fenomén v problematike závislostí

Katedra psychológie FIF Univerzity Komenského, Bratislava

2. miesto

Mravcová Katarína: "Vyhl'adavanie vzruchu" u drogovu závislých
Katedra psychológie FF Trnavskej univerzity, Trnava

3. miesto

Čumittová Zuzana, Hušeková Jana: Kvalita života odliečených závislých od alkoholu
Ústav aplikovanej psychológie FSEV Univerzity Komenského, Bratislava

Vít'azi medzinárodného kola ŠVOK 2006, Bratislava, FIF UK, Katedra psychológie

11. - 12. 5. 2006

Sekcia: Rôzne témy

1. miesto

Rozehnalová Eva, Škrábová Michala: Ověření poctivosti u vysokoškoláků na různých fakultách Univerzity Karlovy
Katedra psychológie FF Univerzity Karlovej, Praha

2. miesto

Matejovičová Anna: Modlitba ako jeden z prejavov osobnej religiozity
Katedra psychológie FF Trnavskej univerzity, Trnava

Uholyeva Xenie: Obsahové charakteristiky děl českých malířů z 19. a 20. století
Katedra psychológie FF Univerzity Karlovej, Praha

3. miesto

Kecer Martin, Kándová Jana, Ing. Líšková Lucia: Diagnostika profesijných záujmov: Explicitné a implicitné komponenty

Inštitút psychológie FF Prešovskej Univerzity, Prešov

Zetíková Michaela: Optimismus a biorytmy (ranní a večerní typ lidí)
Psychologický ústav FF Masarykovskej univerzity, Brno

Vít'azi celoslovenského kola ŠVOK 2006, Bratislava, FIF UK, Katedra psychológie

11. - 12. 5. 2006

Sekcia: Rôzne témy

1. miesto

Matejovičová Anna: Modlitba ako jeden z prejavov osobnej religiozity
Katedra psychológie FF Trnavskej univerzity, Trnava

2. miesto

Kecer Martin, Kándová Jana, Ing. Líšková Lucia: Diagnostika profesijných záujmov: Explicitné a implicitné komponenty

Inštitút psychológie FF Prešovskej Univerzity, Prešov

3. miesto

Pešková Jana, Špišáková Jana: Vplyv Mozartovej hudby na tvorivosť
Katedra psychológie FSVaZ Univerzity Konstantina Filozofa, Nitra

Nagyová Katarína: Post-test účinnosti reklamných spotov T-mobile
Katedra psychológie FiF Univerzity Komenského, Bratislava

Vít'azka ceny študentov v rámci celej súťaže

Uholyeva Xenie: Obsahové charakteristiky děl českých malířů z 19. a 20. století
Katedra psychologie FF Univerzity Karlovy, Praha

Blahoželanie patrí nielen víťazom, ale aj ich konzultantkám a konzultantom. Víťazi získali hodnotné odborné publikácie a nemalé finančné ocenenie: Každý zo súťažiacich študentov si okrem estetických darčiekov s logom Univerzity Komenského, odnášal domov diplom za aktívnu účasť a taktiež odbornú monografiu a/alebo zborník, prípadne odborný časopis, ktoré venovali do súťaže zúčastnené katedry psychológie, SPS pri SAV, ČMPS, vydavateľstvá Grada, Portál a Psychoprof. Po slávnostnej večeri, v prvý deň konferencie sa mali možnosť zúčastniť všetci súťažiaci a ich učителиa večernej prehliadky mesta Bratislavy s fundovaným odborným výkladom poprednej historičky PhDr. B. Sopúškovej. Organizátori a účastníci konferencie ďakujú Protidrogovému fondu, ktorý poskytol prostredníctvom grantu finančnú čiastku na ceny pre víťazné práce so zameraním na problematiku závislostí, ďalej na úhradu stravy a ubytovania pre aktívnych účastníkov a taktiež príspevok na vydanie zborníka abstraktov súťažných prác, ako aj na vydanie a rozoslanie zborníkov formou CD ROM zo Študentských psychologických dní 2006. Veľké poďakovanie patrí aj vedeniu Univerzity Komenského za darčeky pre účastníkov a vedeniu FIFUK za poskytnutie priestorov na konanie konferencie. Aktívni i pasívni účastníci hodnotili konferenciu pozitívne, vyjadrovali veľkú spokojnosť s jej priebehom a zabezpečením. To najcennejšie, čo si odnášali všetci prítomní boli predovšetkým nové poznatky a skúsenosti, nadviazané kontakty a neopakovateľná príjemná atmosféra. Na nej sa podieľalo veľkou mierou publikom pozostávajúce z poslucháčov katedier psychológie a ich učiteľov, a taktiež pracovníčky študentskej jedálne UK svojim kulinárskym umením.

Budúcnosť Študentských psychologických dní

Na XXIV. Psychologických dňoch v Olomouci, na spoločnom zasadnutí Výboru SPS pri SAV s Výborom ČMPS, dňa 8. 9. 2006 bol vyhlásený 8. ročník celoštátneho kola ŠVOK 2006, ktorý sa bude konať 3. -4. apríla 2007 na Ústave aplikovanej psychológie Fakulty sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave a 7. ročník medzinárodného kola ŠVOK – Študentské psychologické dni 2007, ktoré sa uskutočnia 25. – 26. 4. 2007 na Katedre psychológie Fakulty sociálnych štúdií Masarykovej Univerzity v Brne.

Študentom a ich učiteľom jednotlivých katedier psychológie vysokých škôl na Slovensku, v Čechách, na Morave, na Cypre prajeme veľa tvorivej energie pri vypracovávaní súťažných prác. Organizátorom želáme šťastnú ruku pri výbere sponzorov a tiež, aby aj ďalší pripravovaný ročník bol rovnako úspešný ako tie predchádzajúce.

Mária Bratská

BUDE PSYCHOLÓGIA ZDRAVIA NA SLOVENSKU POPOLUŠKOU II. (?) - ALEBO 1. OFICIÁLNE STRETNUTIE ZÁUJEMCOV O PZ

V stredu, 3.5.2006 sa v priestoroch UZS na Bárdošovej ul. v Bratislave stretlo vyše 40 záujemcov o problematiku PZ na prvej celoslovenskej konferencii. Podujatie sa zrealizovalo aj vďaka morálnej podpore vedenia SPS a finančnej pomoci kancelárie WHO. Jedným z cieľov bolo zistiť, aký je v oblasti PZ na Slovensku stav.

Z 23 prihlásených príspevkov odznelo 20 prednášok V snahe vyhovieť niektorým prednášajúcim sme pôvodný program adaptovali potrebám aktívnych účastníkov. Tematické oblasti: aktuálny stav záujmu a výučba PZ na Slovensku, oblasti realizácie v jednotlivých oblastiach a varia.

Obsah

Maratón prednášok zahájil Doc.PhDr. Miroslav Skorodenský, CSc: zameral sa na konceptuálny a teoretický rámec vzniku a zamerania PZ skôr z akademického hľadiska – časová nedisciplinovanosť, ktorá posunula ostatných do sklzu. Vznik PZ, okrem vedeckých a teoretických odôvodnení mal najmä pragmatické, ekonomicky vysvetliteľné, porovnateľné s argumentmi medicíny založenej na dôkazoch.

Dr. Darina Brukkerová, PhD, MPH z Katedry medicínskej sociológie Ústavu spoločenských vied a cudzích jazykov SZU – vo svojom vstupe zdôraznila význam interdisciplinárnosti v rámci orientácie na zdravie z pozície sociológie zdravia. Pri prezentácii toho, čo dosiahli kolegovia sociológovia na pôde zdravotníckeho postgraduálneho vzdelávania na SZU, zostala len tichá závišť. Kde katedra psychológie SZU, ale aj FF UK, má vážne resty – nielen voči PZ - ale najmä voči klinicko-psychologickej obci, tak voči ostatným zdravotníckym disciplinám.

Prof. Damián Kováč, DrSc. zostal verný tradícii majstra tvorivej improvizácie, podajúc svoj systémový výklad a náhľad na PZ; nepovažuje PZ za novú disciplínu, ktorá by mala zavrhnúť všetko predchádzajúce, nechápe ju ani ako módný trend, len trpezlivo radí medzi variety klasickej psychológie, ktorá ukazuje inú, doteraz nepoznanú a zaznávanú svoju tvár. Doložil to na príklade nutnosti zohľadňovať a študovať rôzne aspekty QL, so snahou vyťažiť z psychológie 21. storočia to, čo je pre ňu charakteristické. Neakceptovanie duševných a spirituálnych dimenzií moderného človeka cez dezintegráciu osobnosti rezultujú do “civilizačných ochorení”.

Doc. PhDr. Gabriel Bianchi, CSc, predniesol zaujímavú prednášku o využití Q-metodológie a diskurzívnych zdrojov pri štúdiu pojmu a dimenzie zdravia; uviedol transkultúrne porovnania SK-UK. Množstvo podnetného materiálu ale i výziev do diskusie, prípadne celého samostatného bloku venujúceho sa tejto metodologickej atraktívnej téme.

Dr. Danica Staneková, CSc. z Národného referenčného centra pre prevenciu HIV/AIDS – poodhalila náročnosť manažmentu tejto modernej epidémie, ktorá nás zatiaľ našťastie netrápi natoľko, ako okolité krajiny. Dotkla sa chúlостivých otázok vzťahu slovenskej populácie k sexuálnemu zdraviu a špecifik správania sa pacientov s HIV/AIDS.

Zároveň tmočila výzvu celého realizačného tímu NRC o potrebe spolupráce s psychologickou obcou a to ako v priamom manažmente pacientov, tak ostatných aktivít týkajúcich sa chodu tohto zariadenia.

“Trnavská škola” prezentovala zaujímavé prednášky spadajúce do oblasti PZ.

Dr. Peter Szeliga, PhD referoval o využití sémantického diferencálu pri chápaní slov a zdravie u študentov.

Mgr. Peter Halama, PhD venoval atraktívnej a diskutovanej téme vzťahu zdravie a religiozita: na analýze zahraničných štúdií prezentoval výstupy o mechanizmoch vplyvu religiozity na zdravie. Okrem osobnej oddanosti viere zohrávajú dôležitú rolu aj špecificky psychologické fenomény: sociálna opora, odpúšťanie, pozitívne emócie.

Mgr. Lucia Adamovová, PhD sa zaoberala témou religiozita a coping; zaujímavé úvahy do diskusie ale i ďalšieho výskumu, ako napr. je viera obranný mechanizmus, má náboženské zvládanie výhody pred ateistickým a iné.

Blok venovaný problematike stavu výučby a vzdelávaniu v oblasti PZ:

Doc. Milada Harineková, CSc referovala o histórii a súčasnosti výučby PZ na TU v Trnave, jej prezentácia o systematickom vzdelávaní bola potvrdená vstupmi mladších kolegov z TU – pozitívny znak, že PZ na TU zapustila hlboké a dobré korene.

PhDr. Beáta Ráczová, ponúkla model výučby PZ na KPZ FF PU v Prešove; vzhľadom k tomu, že na uvedenej fakulte je zriadená katedra PZ, ako aj niekoľko ročnej tradícií a akceptácii tohto predmetu, i v kontexte iných aktivít v tomto regióne, o PZ na východnom Slovensku netreba mať obavy.

PhDr. Mária Sléšková, prezentovala - pre mňa sviežu - informáciu o Košickom centre pre vzdelávanie a výskum spoločenských aspektov zdravia – KISH - po pesimistickom úvode a príbehu o Popoluške vyznela táto prezentácia optimisticky. Široké spektrum aktivít v oblasti vzdelávania a výskumných aktivít PZ na východnom Slovensku, sú zárukou toho, že v tomto socio-ekonomicky ťažko skúšanom regióne, vyrastá ambiciózna generácia odborníkov, dobre edukovaná v oblasti PZ, s aktívnou spoluprácou so zahraničnými pracoviskami.

Doc. PhDr. Vladimír Kebza, CSc., predseda Sekcie PZ ČMPS, spolu s dr. Ivou Šolcovou, CSc. v pozadí, podali prehľad výučby PZ v ČR, s upozornením na regionálne špecifiká českého modelu vzdelávania v tejto oblasti. S vecnosťou jemu vlastnou, skôr objektívne hodnotil, zvažoval, konštatoval, snád' riešil to, čo ich čaká v najbližších rokoch. Tí, ktorí sú v téme zorientovaní môžu kolegom v ČR len závidieť, ako ďaleko sa za 20 rokov pôsobenia, vo svojej názorovej rôznorodosti dostali – i k profesionálnemu súladu a ochote stretávať sa diskutovať.

Kolegyne z UKM v Nitre a Katedry psychológie FF UK v Ba z osobných dôvodov nemohli predniesť svoje príspevky, pri dobrej vôli a snahe si ich budeme môcť prečítať v pripravovanom zborníku z konferencie.

PhDr. Monika Stupková z Pedagog. Fakulty UK v Ba upozornila na vážny problém vypálenia u pomáhajúcich profesií a čo s tým: syndróm vypálenia u sestier Detského Kardiocentra (DKC) v Ba. Náročná prevádzka na ARO/JIS oddeleniach všeobecne, je vďačný terén na rozvoj syndrómu vypálenia. O to alarmujúcejšie je to, keď ide o špičkové pracovisko európskeho formátu, kde sa problém práce s ľudskými zdrojmi dlhodobo

podceňoval. Konkrétny výstup – liečebno-pedagogické stretnutia s cieľom poskytnúť intervenciu a pomoc pred vyhorením je výzvou aj pre psychologov, pracujúcich v nemocniciach, aby sa pozitívne zviditeľnili.

Kolegovia z armády pplk. PhDr. Pavol Šmýkala z CPS MOSR a Mgr. Miroslav Harvan z Prezídia hasičského a záchranného zboru MVSR –mali nesporne zaujímavú, ale časovo aj obsahovo náročnú prezentáciu o krízovej intervencii vychádzajúcu z čerstvých skúseností v súvislosti s tragickou haváriou nášho vojenského lietadla 19.1.2006 a stým, čo potom nasledovalo. Jediným negatívom bolo, že táto zaujímavá téma a autentická, osobnými zážitkami popretkávaná prezentácia pri náročnom programe konferencie, prešla do rečnickej a časovej nedisciplinovanosti, čo ubralo na možnosti diskutovať ďalším prednášajúcim.

Dr. Iveta Schusterová, CSc. z KPs FF TU referovala o význame rodiny, výchovy a pozitívnych vzoroch na formovanie psychickej odolnosti už v ranných štádiách vývoja jedinca.

PhDr. Róbert Ďurka z KPs FF TU – prezentoval svoje skúsenosti s dotazníkom na meranie – “D typu osobnosti” u študentov psychológie. Za zmienku stojí vysoké percento “zdravých” probantov, ktorí sú majú vysoké skóre v tomto skrínigovom dotazníku.

Dr. D. Selko a dr. Tatiana Dubayová – podali malý exkurz do oblasti monitorovania rizikových faktorov somatických ochorení u zdravej populácie: vysoké skóre behaviorálnych rizík: prevalencia D typu, hostilita a syndróm vypálenia u pomáhajúcich profesií nabádajú k nutnosti systematicky pracovať s touto rizikovou populáciou.

PhDr. Juraj Gajdoš z FTVŠ UK – dlhoročné skúsenosti s cvičením jógy u starších žien s veľmi podnetnými výsledkami v intenciách PZ o význame pohybovej aktivity na duševné a telesné zdravie, najmä u seniorov.

PhDr a Peadr. Tomáš Gregor, CSc. z FTVŠ UK už v komornej zostave, zosumarizoval “známo-neznáme” poznatky o význame pohybovej aktivite na duševné a telesné zdravie, formovanie osobnosti a zdatnosti najmä v kontexte hrozivých faktov o poklese záujmu o pravidelné cvičenie medzi mladými na jednej strane, zároveň o náraste ochorení prechádzajúcich do chronicity už u mladých jedincov.

Niekoľko úvah: SR a “tí ostatní”

Záujem o problematiku PZ na Slovensku nepochybne je. Isté je, že nie všetci, ktorí majú záujem sa z rôznych dôvodov podujatia mohli zúčastniť. Prezentované práce mali dobrú úroveň, rozhodne by sa nestratili ani na konferencii kolegov v ČR. Čo je možné porovnať je pracovná morálka, reálny a fiktívny záujem, ochota sa aktívne angažovať: konferencia sa konala v pracovný deň, v strede týždňa,.. začínali sme 40... končili ... 5

Pre porovnanie: pracovná stretnutie Sekce PZ ČMPS vo Věrnířoviciach - t.r. bolo už 19. - sa začína tradične v piatok večer a končí v nedeľu na poludnie; priemerný počet účastníkov kolíše medzi 60-80 ale aj viac, účastníci platia 100 Kč účastnícky poplatok + všetky náklady spojené s účasťou vrátane občerstvenia si hradia sami. Väčšina účastníkov odchádza až v nedeľu na poludnie.(!)

Praktická aplikácia poznatkov PZ, soc. psychológie, ale aj psychosomatiky a behaviorálnej medicíny nielen vo vzťahu k okoliu, ale aj k sebe samým, je oveľa širšia,

ako si chceme teraz priznať. Toto je jedna z výzev PZ psychologickkej obci a psychologom. Nechcem, aby to znelo dogmaticky a tendenčne – psychologovia ako keby nemali záujem vyjadrovať sa k veciam verejným, napriek tomu, že sa jedná o profesne závažné veci: ponuka programov, informácií, s priamym negatívnym dopadom na zdravie detí mládeže cez masovokomunikačné prostriedky, najmä TV. Priveľká tolerancia voči nezdravému správaniu alebo napr. nechota profesionálne zhodnotiť negatívny dopad na zdravie toho, čo nám ponúkajú “lídrovia/i a authority” tejto krajiny alebo PZ a bulvár, ... atď.

Čo nám chýba – ochota kultivovať diskusiu, dialóg, pracovať v tíme, byť úprimne zvedavým a skromným ale aj pribojným tam kde treba. Ochota angažovať sa pri organizačných aktivitách je známou bolesťou psychologickkej obce. Preto mohla časť podujatia mylne vyznieť aj ako “one-man-show”. Počas konferencie sme si nenašli priestor na to, aby vznikol realizačný tím, ktorý bude pracovať na príprave a organizovaní ďalších stretnutí. Zúčastnení prejavili záujem o pravidelné stretávanie, takže verím, že v máji budúceho roku sa stretne na konferencii - pracovnej schôdzi PZ opäť.

Dušan Selko

ŠTUDENTI A ŠTUDENTKY KATEDRY PSYCHOLÓGIE OSLÁVILI ŽIVOTNÉ JUBILEUM

DOC. PHDR. JOZEFA KOŠČU, CSC. VEDECKOU KONFERENCIOU

Inštitút psychológie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove spolu s katedrou psychológie FF UK, Slovenskou psychologickou spoločnosťou pri SAV a Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave zorganizovali v dňoch 25. a 26. 5. 2006 v priestoroch Prešovskej univerzity vedeckú konferenciu s medzinárodnou účasťou na tému

PORADENSKÁ PSYCHOLÓGIA A CELOŽIVOTNÁ CESTA ČLOVEKA NA ZAČIATKU XXI. STOROČIA

pri príležitosti životného jubilea doc. PhDr. Jozefa Košču, CSc.

Doc.PhDr. Jozef Koščo, CSc. pôsobil počas svojej pracovnej kariéry na katedre psychológie FF UK v Bratislave a zároveň patrí medzi spoluzakladateľov katedry psychológie vtedajšej Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach. Svoje odborné kvality zameral hlavne na históriu psychológie vo svete a na Slovensku, problematike profesionálnej orientácie a je autorom koncepcie biodromálnej psychológie a poradenstva, ktorá bola prijatá aj v medzinárodnom meradle. Mnohí z nás, ktorí sme sa zúčastnili vedeckej konferencie sa potešili z osobného stretnutia s pánom docentom, ktorý si v tomto čase užíva zaslúžený dôchodok.

K jeho životnému jubileu ho prišli pozdraviť zástupcovia organizácii spoluorganizujúcich vedeckú konferenciu. Doc. PhDr. I. Brezina, CSc., vedúci katedry psychológie FF UK v Bratislave a Doc. PhDr. M. Czako, CSc., za výbor Slovenskej psychologickéj spoločnosti pri SAV v Bratislave.

Odborným garantom konferencie, ako aj autorom myšlienky vedeckej konferencie bol Doc. PhDr. Stanislav Hvozdiak, CSc. z Inštitútu psychológie FF PU v Prešove, ktorý aj vystúpil s úvodným referátom na tému “ Biodromálna psychológia v retrospektíve a perspektíve poradenstva”. Širokým odborným záberom vychádzajúcim z koncepčných, filozofických i metodologických východísk poukázal na ponúkajúce možnosti biodromálnej psychológie na Slovensku.

Ako inšpiráciu v obrázkovej podobe Doc. PhDr. Štefan Vendel, CSc. uviedol problematiku kariérneho poradenstva na východnom Slovensku z pohľadu tradície a inšpirácie a navodil tým atmosféru spomienok na bývalých zakladateľov poradenstva na Slovensku a zvlášť na východnom Slovensku.

Konferencia potom pokračovala v rokovaní v sekciách, ktoré boli rozdelené podľa nasledovných tématických okruhov: Organizácia a legislatíva psychologických služieb, edukačno-formačný proces v škole, primárna, sekundárna a terciálna prevencia a poradenstvo sociálno-patologických javov, kariérne poradenstvo na stredných školách, problematika výchovného poradenstva a religiozity. Konferencia mala aj posterovú sekciu, v ktorej prezentovalo výsledky svojich výskumov 10 kolegov a kolegýň. Postery boli zamerané na široké spektrum psychologických problémov počnúc primárnej prevencie sociálno – patologických javov, mobbingom na pracovisku, cez komponenty kvality života, prežívania emocionálnej a sociálnej osamelosti až po profesijné záujmy a hodnotové orientácie stredoškolákov a vysokoškolákov.

V sekcii organizácie a legislatívy psychologických služieb vystúpili referujúci so 4 príspevkami: Š. Matula, L. Ďurdiak, B. Antalíková, Jana Drozdová, Z. Némethová, E. Fazekasová, K. Hadasová. Spoločným menovateľom týchto vystúpení boli skúsenosti s poradenstvom na Slovensku či už s takzvaným on-line poradenstvom, či aplikácie legodacta v poradenskej činnosti psychológa ako aj návrhy na riešenie aktuálnych legislatívnych otázok.

V poobedňajšom bloku sa potom pokračovalo v problematike edukačno-formačných procesov v škole. Príspevky boli zamerané na riadenie kvality výučby, transformácie školy ako výzvy, spolupráce učiteľov a školských psychológov pri riešení edukačných, ako aj sociálno-patologických problémov žiakov. Vystúpili kolegovia a kolegyne: M. Blaško, E. Maradová, V. Gatial a R. Mrlák. Šikanovaniu na základných a stredných školách v SR sa venovala E. Smiková, B. Gajdošová, M. Frankovský, a O. Orosová obrátili pozornosť na obraz seba v reálne žitých náročných životných situáciách u ľudí, ktorí vyhľadali psychoterapeutickú pomoc. E. Pavlucíková poukázala na možnosti poradenskej intervencie vo vzťahu k zmenám interpersonálneho správania a M. Krokavcová sa pokúsila pokiaľ možno poukázvať na ťažkosti zvládania ochorenia u pacientov so sklerózou multilex.

Prvý deň rokovania konferencie sa ukončil panelovou diskusiou na tému: “Ako organizovať prevenciu, poradenstvo a psychologické služby na Slovensku”, do ktorej sa zapojil aj jubilant doc. J. Košč, ktorý uviedol skutočnosť, že mnoho problémov z minulosti

pretrváva, hlavne legislatívne otázky stále vystupujú do popredia a že je potrebné aj v súčasnosti riešiť inštitucionálne problémy psychologického poradenstva.

Druhý deň rokovania pokračoval v dvoch sekciách zameraných na kariérne poradenstvo a religiozitu. Problematike kariérneho poradenstva venovali svoju pozornosť kolegovia a kolegyne Š. Grajčár, D. Malá, M. Groma, V. Hybenová, J. Džuka a T. Bugelová. Týkala sa hlavne problémov s diagnostikovaním, zvyšovaním kompetencií výchovného poradenstva v tejto oblasti, osobnostného vývinu pri kariérom raste ako aj špecifických problémov kariérneho poradenstva u ľudí s postihnutím. V následnej diskusii potom bolo konštatované, že kariérne poradenstvo je stále jedným zo základných poradenských činností, ktorému je potrebné venovať zvýšenú psychologickú, metodickú, výchovnú, ale i pedagogickú pozornosť.

V poslednom bloku rokovania sa účastníci a účastníčky rokovania venovali problematike náboženských hnutí, religiozity a spirituality, resp. ako je možné v psychologickom poradenstve využiť religiozitu a spiritualitu našich klientov v ich prospech. Boli spomenuté oblasti novej religiozity, štýly náboženského zvládania ako aj subjektívna pohoda, ktorej jedným z faktorov je aj už spomínaná religiozita ako faktor resp. vlastnosť osobnosti.

Na záver dovoľte vyjadriť presvedčenie, že táto konferencia splnila svoje ciele, ktoré si stanovila a to poukázať na súčasný stav poradenstva na Slovensku a obzvlášť na východnom Slovensku a vypichnúť tie najpálčivejšie problémy poradenstva u nás. Dúfajme, že najbližšie jubileum našich učiteľov bude ďalšou príležitosťou na spoločné odborné ale i osobné stretnutie.

Eva Žiaková.

PSYCHOLÓGIA ZDRAVIA A VEREJNÉ ZDRAVOTNÍCTVO V 21. STOROČÍ

informácie z 2. konferencie Slovenskej asociácie verejného zdravia (SAVEZ)

V dňoch 21.-22. septembra 2006 sa v Košiciach konala 2. konferencia Slovenskej asociácie verejného zdravia (SAVEZ) s medzinárodnou účasťou pod názvom "Podpora zdravia – 20 rokov od Ottawy po Bangkok". Na konferencii sa zišli zástupcovia štátnych inštitúcií, mimovládnych organizácií a komunít s cieľom prezentovať stratégiu, priority a nástroje podpory zdravia na Slovensku a v zahraničí. Ďalším cieľom konferencie bolo vytvoriť priestor pre hľadanie nových možností a perspektív interdisciplinárnej, medzirezortnej a medzinárodnej spolupráce v oblasti podpory zdravia v SR. Spoluorganizátormi konferencie boli Kancelária Svetovej zdravotníckej organizácie v SR (www.who.sk), the Netherlands Public Health Federation (NPHF, Holandská federácia verejného zdravia, www.nphf.nl) a European Public Health Association (EUPHA, Európska asociácia verejného zdravia, www.eupha.org).

Na konferencii odzneli prednášky siedmich pozvaných hostí z Holandska, ČR a SR, 42 prednášok v šiestich sekciách a bolo prezentovaných 28 posterov. Prednášky a postery boli orientované na podporu zdravia v nasledujúcom kontexte: nemocnice podporujúce zdravie, školy podporujúce zdravie, zdravé mestá, zdravé pracoviská, so zdravím súvisiace rizikové správanie, nerovnosti v zdraví, chronické choroby a kvalita života, prevencia drogových závislostí a pod. Diskusie v priebehu konferencie poukázali na dôležitosť spolupráce odborníkov z viacerých disciplín v oblasti podpory verejného zdravia a pri riešení so zdravím súvisiacich problémov v 21. storočí. Na konferencii sa medzi inými profesionálnymi skupinami zišla aj skupina odborníkov venujúca sa problematike psychológie zdravia a jedným z výstupov konferencie bolo vyjadrenie ich záujmu pokračovať v diskusiách a hľadať možnosti ďalšej spolupráce. Poznatky z oblasti psychológie zdravia majú vo vzdelávaní, výskume a praxi verejného zdravotníctva svoje nezastupiteľné miesto, preto SAVEZ bude hľadať možnosti pre podporu ďalšieho rozvoja psychológie zdravia na Slovensku (www.savez.sk).

Iveta Rajničová-Nagyová a Zuzana Katreniaková

5. DOBROTKOV DEŇ - FLASHBACK

Vo štvrtok - 20. apríla 2006 sa na pôde FFUK konal už "5. Dobrotkov deň." Predstavovať osobu prof. Gézu Dobrotku psychologickej obci je asi zbytočným nosením dreva do lesa. Svojim intelektuálnym, ľudským a charizmatickým prezentovaním sa ovplyvnil niekoľko generácií študentov aj profesionálne etablovaných psychológov na Slovensku. Toto odznelo aj v úvodnom laudačnom príhovore prof. A. Heretika.

Preto ako paradox a snáď trochu prekvapením celého podujatia je, že takú autoritu a kapacitu akú predstavoval prof. Dobrotka, a v povedomí i srdciach jeho vrstovníkov, kolegov, a študentov navždy zostal - nie sme schopní uctiť si dôstojnejšie. Pod organizovanie podujatia sa podpísali 4 renomované inštitúcie, či ich zástupcovia - ktoré predstavujú vrcholy psychiatricko-psychologickej hierarchie vzdelávania u nás: Katedra psychológie vrátane vedúceho doc. I. Brezinu, Slovenská psychologická spoločnosť – predsedom ktorej je doc. Ivan Sarmány-Schuller, Znalecký ústav forenzej psychológie pri FF UK – vedúcim je prof. A. Heretik a Psychiatrická spoločnosť SLS zastúpená MUDr. Líviou Vavrušovou...

Práve vzhľadom k vyššie uvedeným skutočnostiam zaráža, že priestor vyhradený na vedecko-pracovnú schôdzu bol zvolený dosť zvláštne: neuprataná, nevhodná učebňa so špinavou tabuľou, bez primeraného zatemnenia - krásne vysvietená neónmi a prudkým jarným slnkom, potrebná technika k prezentácii bola zabezpečená (vyjednáváním) – na poslednú chvíľu, v stiesnených pomeroch pripomínajúcich skôr triedu na základnej než na vysokej škole, pýšiacej sa tradíciou a honorom. (Odhliadnuc od maličkosti, že ako prednášajúci som nielen 2 dni pred podujatím, ale do dnešného dňa nedostal program stretnutia.) S uznaním treba priznať, že kriticky zhodnotený priestor bol využitý efektívne – svojou účasťou ho poctili tak autority a osobnosti psychiatricko-psychologickej obce, ako aj mladí psychológovia a študenti; - bolo "vypredané".

Pokiaľ chceme vytvárať tradíciu, na znak úcty k osobnostiam psychologického života – čo si Géza Dobrotka nepochybne zaslúži – berme to trochu vážnejšie. Úcta k osobnostiam sa viaže aj na formálnu stránku veci. Nielen študenti, aj starší kolegovia túžiaci po podobných reflexiách sa uskrmnia,.. ale predsa píše sa rok 2006....

Neúcta k osobnostiam, vlastnej histórii a tradíciám, je neúctou ku kolegom ale aj k sebe samému; toto nie dobrý vzor pre novú generáciu študentov, ktorým chceme prezentovať a vštepiť trochu sebavedomia, postaveného na nedávnej psychologickéj histórii.... Nenájde sa v Bratislave, stánku to psychiatricko-psychologického života na Slovensku skutočne dôstojnejší priestor na akcie, ktoré by mali pozdvihnúť dôstojnosť a sebavedomie nášho stavu? Veď o rok sa tam stretne možno opäť!

Nechcem byť nadmerne kritický – ale je na zamyslenie, či aj takáto forma našej prezentácie nie je znakom reálnej alebo fiktívnej krízy psychologickéj obce a psychológie ako takej. Aký poznatok z takéhoto podujatia sa bude spracúvať a fixovať vo vedomí terajších študentov? Pre mňa a časť mojej generácie jedným z odkazov prof. Gézu Dobrotku, ešte v časoch vrcholiacej totality a normalizácie bolo – “aby sme si pri hľadaní pravdy, v boji s obmedzenosťou a hlúposťou uchovali ľudskosť, dôstojnosť stavovskú česť.” Mám vážne pochybnosti, či novonastupujúcej generácii mladých psychológov, dokážeme tento odkaz autenticky správne tlmočiť, reinterperetovať- alebo že by toto už neplatilo?

Čo Vy (by) na to, (povedal) pán profesor Géza Dobrotka?

Dušan Selko

METODOLOGICKÝ SEMINÁR 2006

Dňa 6.10.2006 sme organizovali Metodologický seminár. Tradične veľmi dobrú prípravu nám v armádnych priestoroch pripravili naši vojenski kolegovia, predovšetkým neúnavný organizátor a propagátor psychologického vojenského života, kolega Pavol Šmýkala. Ešte raz im vrelo ďakujeme. Seminár mal podľa účastníkov veľmi dobrú úroveň, dokopy sme mali možnosť vypočuť si 6 príspevkov z rôznych oblastí psychologického života:

Kollárik, Teodor: Metodológia a psychologická prax

Ježek, Stanislav: Kvalita dotazování v psychologii a sociálních vědách

Komárik, Emil: Klasifikácia a interpretácia výskumných dát (problém poznania z videnia a počutia)

Ritomský, Alojz: Je štatistická signifikancia významná?

Dočkal, Vladimír: Rázcestia metodológie alebo O používaní zdravého rozumu pri projektovaní a vyhodnocovaní psychologického výskumu“

Kováč, Damián: Diskutant

Po pravde treba priznať, že oslovení boli všetci významní metodológovia na Slovensku, žiaľ niektorí nepovažovali ani za potrebné odpovedať na našu výzvu o príspevok. Zdá sa, že ide o potvrdený obraz doby, keď už v minulom období sme otvorili diskusné fórum na stránkach bulletinu, opäť bez väčšej odozvy. Potešiteľná bola účasť hostí z Moravy

ako i našich študentov. Povzbudení ohlasom semináru plánujeme pokračovanie niekedy začiatkom budúceho roku – opäť ste vítaní všetci, ktorým záleží na kvalite našej výskumnej práce.

Ivan Sarmány-Schuller

RADA EXPERTOV PRI VYDAVATEĽSTVE PSYCHODIAGNOSTIKA, A.S., BRATISLAVA

V dôsledku narastania problémov vo vydávaní a distribúcii najpotrebnejších, nevyhnutných a doplnkových psychodiagnostických metód bola ustanovená pri vydavateľstve Psychodiagnostika, a.s., Bratislava *Rada expertov* ako poradný orgán riaditeľa vydavateľstva.

Členmi Rady expertov sú:

prof. PhDr. Teodor Kollárik, DrSc.

akademik Damián Kováč

PhDr. Milan Kubalák, CSc.

prof. PhDr. Ladislav Požár, CSc.

PhDr. Ivan Sarmány-Schuller, CSc.

doc. PhDr. Ján Vonkomer, CSc.

prof. PhDr. Miron Zelina, DrSc.

Za predsedu Rady expertov bol zvolený prof. PhDr. Miron Zelina, DrSc.

Rada expertov sa zišla na svojom 1. zasadnutí dňa 25.10.2006 a schválila nasledovné zásady svojej činnosti:

1. *Rada expertov* posudzuje a usmerňuje edičnú činnosť vydavateľstva Psychodiagnostika, a.s. Aktívne sa podieľa na stanovení edičných plánov vydavateľstva na dané obdobie, stanovuje odborné vedecké kritériá, ktoré každá psychodiagnostická metóda musí obsahovať než bude vydaná. Tieto kritériá sú upravené osobitnými smernicami.

2. Pre psychodiagnostické metódy domácej proveniencie odporúča *Rada expertov* oponentov a pre zahraničné psychodiagnostické metódy odporúča prekladateľov, upravovateľov, ako aj rozsah úpravy a štandardizácie konkrétnej psychodiagnostickej metódy.

3. *Rada expertov* iniciuje organizovanie seminárov pre odborných psychológov a iných užívateľov psychodiagnostických metód (pedagógov a iných) za účelom ich oboznámenia sa s používaním vydávaných metód.

4. *Rada expertov* iniciuje zostavovanie návrhov štandardného vybavenia psychologických pracovísk v SR psychodiagnostickými metódami podľa jednotlivých rezortov a úsekov psychodiagnostickej činnosti.

5. *Rada expertov* navrhuje podľa potreby zriadenie odborných vedeckých komisií.

6. *Rada expertov* sa schádza najmenej dvakrát ročne a podľa potreby.

7. Predseda *Rady expertov* spolupracuje priebežne spolu s dvomi jej členmi (podľa povahy problému) na riešení aktuálnych úloh a informuje Radu expertov o svojej činnosti.

8. *Rada expertov* spolupracuje so Slovenskou psychologickou spoločnosťou a Slovenskou komorou psychológov, prípadne s inými relevantnými inštitúciami.

Hneď na svojom 1. zasadnutí riešila Rada expertov niekoľko najdôležitejších problémov vydávania psychodiagnostických metód v SR. Sú to tieto problémy:

1. štandardizácia, reštandardizácia a tvorba noriem pre vybrané psychodiagnostické metódy domácej a zahraničnej proveniencie;
2. čerpanie finančných prostriedkov z Európskych sociálnych fondov;
3. kategorizácia psychodiagnostických metód:
  - a) psychodiagnostické metódy, ktoré by mali používať len psychológovia;
  - b) psychodiagnostické metódy, ktoré by mohli používať špeciálni pedagógovia a pedagógovia;
4. schválenie a výber nových psychodiagnostických metód, ktoré Psychodiagnostika, a.s. vydá v rokoch 2007-2008.

V Bratislave, 26.10.2006

*PhDr. Vladimír Černý, PhD.
riaditeľ Psychodiagnostiky, a.s.*

PSYCHOLÓGOVIA A ZDRAVOTNÍCTVO

Turbulentné obdobie reformy zdravotníctva začatej v roku 2003 sa dotklo aj psychológov. Najskôr prišlo uznesenie vlády SR č. 710 zo 16.7.2003, ktorým vláda vzala na vedomie “Analýzu vplyvu všeobecných, profesijných a prierezových komôr na podnikateľské prostredie” a uložila podpredsedovi vlády a ministrovi spravodlivosti v spolupráci s ďalšími rezortmi pripraviť návrh novelizácie zákonov upravujúcich komory.

Potom prišlo uznesenie vlády č. 830 z 3. 9.2003, ktorým vláda schválila návrh zásad novelizácie zákonov upravujúcich komory. Podľa tohto materiálu mali byť Slovenská komora psychológov, Slovenská komora zubných technikov, Slovenská komora stredných zdravotníckych pracovníkov a ďalších 13 komôr z iných rezortov úplne zrušené a u Slovenskej komory vysokoškolsky vzdelaných zdravotníckych pracovníkov mala byť preskúmaná jej opodstatnenosť.

Tu niekde sa začala odysea úpravy zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch a stavovských organizáciách v zdravotníctve (č. 578/2004 Z.z. – ďalej len “zákon o poskytovateľoch”) ako jedného z tzv. balíčka reformných zdravotníckych zákonov,¹⁾ ktorá v súlade s prijatými zásadami zabezpečila nárokovateľnosť vydávania oprávnení (licencií a povolení) na výkon povolania v podobe podnikania v zdravotníctve a priniesla akúsi “záchranu” zrušených komôr ich zlúčením

---

¹⁾ Zákon č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 82/2005 Z.z., zákona č. 350/2005 Z.z., zákona č. 538/2005 Z.z., zákona č. 660/2005 Z.z. a zákona č. 282/2006 Z.z.

zákon č. 577/2004 Z.z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení zákona č. 720/2004 Z.z., zákona č. 347/2005 Z.z., zákona č. 538/2005 Z.z., zákona č. 660/2005 Z.z. a zákona č. 342/2006 Z.z.

Zákon č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch a o stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 720/2004 Z.z., zákona č. 351/2005 Z.z., zákona č. 538/2005 Z.z. a zákona č. 282/2006 Z.z.

Zákon č. 579/2004 Z.z. o záchranej zdravotnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 351/2005 Z.z.

Zákon č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 580/2004 Z.z., zákona č. 305/2005 Z.z., zákona č. 352/2005 Z.z., zákona č. 660/2005 Z.z. a zákona č. 282/2006 Z.z.

Zákon č. 581/2004 Z.z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 582/2004 Z.z., zákona č. 719/2004 Z.z., zákona č. 353/2005 Z.z., zákona č. 538/2005 Z.z., zákona č. 660/2005 Z.z., zákona č. 25/2006 Z.z. a zákona č. 282/2006 Z.z.

zákon č. 633/2004 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 140/1998 Z.z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach v znení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 220/1996 Z.z. o reklame v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

do komory jednej - dnešnej Slovenskej komory iných zdravotníckych pracovníkov, laborantov, asistentov a technikov.

Dotknutí a možno aj iní ďalší by si iste vedeli predstaviť aj ideálnejšie riešenie ako je uvedené, avšak v tom čase bolo iba takto možné a podarilo zabezpečiť, že aj povolania, ktoré nie sú regulované tzv. sektorovými smernicami Európskej únie²⁾ - čo bolo rozhodujúcim momentom pri rozhodovaní o zachovaní alebo zrušení komôr - ale vykonávajú zdravotnícke činnosti, majú zákonom garantované rovnaké práva a povinnosti, ako majú v tom istom zákone (o poskytovateľoch) povolania lekár, zubný lekár, farmaceut, sestra a pôrodná asistentka.

*****Možnosti výkonu psychologických činností*****

Podľa tohto predpisu sa psychológ, ktorý vykonáva

- a) **poskytovanie zdravotnej starostlivosti³⁾** upravené zákonom č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti a o službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti,
- b) **ochranu zdravia ľudí⁴⁾** upravenú zákonom č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a zákonom č. 126/2006 Z.z. o verejnom zdravotníctve,
- c) **kontrolu poskytovania zdravotnej starostlivosti⁵⁾** (vykonávanej psychológmi) pre niektorú zdravotnú poisťovňu⁶⁾ upravenú zákonom č. 581/2004 Z.z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- d) **kontrolu ochrany zdravia ľudí⁵⁾** (vykonávanej psychológmi) pre niektorý z úradov verejného zdravotníctva⁷⁾ upravenú zákonom č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a zákonom č. 126/2006 Z.z. o verejnom zdravotníctve,
- e) **dohľad nad zdravotnou starostlivosťou⁵⁾** (vykonávanou psychológmi) pre Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou⁸⁾ upravený zákonom č. 581/2004 Z.z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,

považuje za zdravotníckeho pracovníka⁹⁾ bez ohľadu na to, pre ktorý rezort vyššie uvedené činnosti vykonáva.¹⁰⁾

²⁾ Smernica rady 93/16/EHS z 5. apríla 1993 v znení neskorších právnych aktov EÚ, Smernica rady č. 78/686/EHS a smernica rady č. 78/687/EHS v znení neskorších právnych aktov EÚ, Smernica rady 85/432/EHS a smernica rady 85/433/EHS v znení neskorších právnych aktov EÚ, Smernica č. 77/452/EHS a smernica rady 77/453/EHS v znení neskorších právnych aktov EÚ, Smernica rady č. 80/154/EHS a smernica rady 80/155/EHS v znení neskorších právnych aktov EÚ

³⁾ § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov

⁴⁾ § 3 ods. 1 písm. b) zákona č. 578/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov

⁵⁾ § 3 ods. 1 písm. e) zákona č. 578/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov

⁶⁾ § 9 ods. 3 zákona č. 581/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov

⁷⁾ § 37 zákona č. 126/2006 Z.z.

⁸⁾ § 43 ods. 5 zákona č. 581/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov

⁹⁾ § 27 zákona č. 578/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov

¹⁰⁾ § 3 zákona č. 578/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov

Rozhodujúca je povaha činností a nie príslušnosť k rezortu vo väčšine prípadov odvodzovaná od zriaďovateľa zamestnávateľa, s ktorým má psychológ uzatvorený pracovnoprávny vzťah.

Poznámka:

Úrady verejného zdravotníctva sú organizácie, ktoré vznikli z bývalých štátnych zdravotných ústavov po tom, čo im boli rozšírené doterajšie právomoci o problematiku verejného zdravotníctva. Ich úlohami sú napríklad: výkon prevencie ochorení a iných porúch zdravia a dohľad nad jej vykonávaním; odborné a metodické zabezpečovanie výchovy k zdraviu; objektivizácia a testovanie zložiek životného a pracovného prostredia; monitoring vzťahov determinantov zdravia a verejného zdravia a podobne.

Možnosti vzdelávania

Psychológ, ktorý získal vysokoškolské vzdelanie v magisterskom štúdiu v študijnom odbore psychológia, môže podľa nariadenia vlády SR č. 322/2006 Z.z. na výkon špecializovaných pracovných činností v poskytovaní zdravotnej starostlivosti získať na Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky akreditovanej vysokej škole¹¹⁾ špecializáciu v špecializačnom odbore klinická psychológia.¹²⁾

Pri klinickej psychológii v súčasnosti ide už takpovediac o “klasický” špecializačný odbor psychológov, určený na výkon špecializovaných pracovných činností v systéme poskytovania zdravotnej starostlivosti, ktorý sa v sústave špecializačných odborov určených pre iných zdravotníckych pracovníkov v zdravotníctve vyskytuje už od roku 1981.¹³⁾ V inej situácii sú ďalej vymenované spôsoby ďalšieho vzdelávania psychológov, ktoré sa v sústave špecializačných odborov po prvýkrát vyskytli 1. júna 2006.

Podľa nariadenia vlády SR č. 322/2006 Z.z. psychológ, ktorý získal vysokoškolské vzdelanie v magisterskom štúdiu v študijnom odbore psychológia, bude môcť získať odbornú spôsobilosť na výkon špecializovaných pracovných činností v ochrane zdravia ľudí¹⁴⁾ v špecializačných odboroch¹⁵⁾

- poradenská psychológia,
- pracovná a organizačná psychológia,
- školská psychológia

---

¹¹⁾ § 46 ods. 1 zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách v znení neskorších predpisov

¹²⁾ bod 1. písm. c) Prílohy č. 3 nariadenia vlády SR č. 322/2006 Z.z. o spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností

¹³⁾ písm. A prílohy č. 5 Vyhlášky MZ SSR č. 79/1981 Zb. o zdravotníckych pracovníkoch a iných odborných pracovníkoch v zdravotníctve

¹⁴⁾ § 10 odsek 3 nariadenia vlády SR č. 322/2006 Z.z. o spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností

¹⁵⁾ body 2 až 4 Prílohy č. 3 nariadenia vlády SR č. 322/2006 Z.z. o spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností

na vysokej škole akreditovanej Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky¹¹). Uplatnenie mechanizmu akreditácie znamená, že špecializačné štúdium v uvedených špecializačných odboroch nemusí automaticky vykonávať len Slovenská zdravotnícka univerzita Bratislava, môže ho začať uskutočňovať aj iná vysoká škola, ktorá na realizáciu špecializačného štúdia v príslušnom špecializačnom odbore získa akreditáciu od MZ SR.

Podľa toho istého nariadenia vlády ďalej tiež bude môcť psychológ, ktorý získal vysokoškolské vzdelanie v magisterskom štúdiu v študijnom odbore psychológia, získať **odbornú spôsobilosť na výkon certifikovaných pracovných činností** na Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky akreditovanej vzdelávacej ustanovizni¹⁶) **v certifikovaných pracovných činnostiach**¹⁷)

- psychoterapia,
- drogové závislosti,
- dopravná psychológia,
- klinická psychofyziológia (neurofeedback a biofeedback).

Poznámka:

V tomto prípade je namiesto výrazu vysoká škola použitý výraz vzdelávacia ustanovizeň, pretože o akreditáciu certifikovaných pracovných činností sa môžu uchádzať nielen vysoké školy ale aj odborné spoločnosti, stavovské organizácie alebo iné fyzické alebo právnické osoby, ktoré majú v predmete činnosti vzdelávanie, poskytovanie zdravotnej starostlivosti alebo výkon ochrany zdravia ľudí a podobne.

Podmienky vstupu do vzdelávania a minimálne požiadavky na obsah a rozsah vzdelávania určujú vzorové špecializačné a vzorové certifikačné študijné programy¹⁸) v jednotlivých špecializačných odboroch a certifikačných prípravách.

Akreditačná komisia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky pre ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov zatiaľ pre psychológov z vyššie vymenovaných špecializačných odborov a certifikačných príprav vypracovala a odporučila na schválenie

- 3 vzorové špecializačné študijné programy (pre klinickú psychológiu, poradenskú psychológiu a pracovnú a organizačnú psychológiu) a
- 2 vzorové certifikačné študijné programy (pre psychoterapiu a pre dopravnú psychológiu).

Gremiálna porada ministra zdravotníctva SR ich schválila na svojich rokovaníach 27.2.2006 (klinická psychológia, psychoterapia) a 3.7.2006 (poradenská psychológia, pracovná a organizačná psychológia, dopravná psychológia) a postupne sú uverejňované vo Vestníku a Výnose MZ SR¹⁹).

¹⁶) § 40 ods. 3, 5 a nasl. zákona č. 578/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov

¹⁷) písm. c) Prílohy č. 3 nariadenia vlády SR č. 322/2006 Z.z. o spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností

¹⁸) § 40 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov

¹⁹) Osobitné vydanie Vestníka MZ SR dňa 1. marca 2006, Oznámenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 237/2006 Z.z. o výnose z 12. apríla 2006 č. 04765/2006-SL a Osobitné vydanie Vestníka MZ SR dňa 29. apríla 2006 a nasl.

Pri budúcej tvorbe vzorového špecializačného programu pre školskú psychológiu sa predpokladá úzka spolupráca s renomovanými školskými psychológmi dlhodobo pôsobiacimi v tejto oblasti.

*****Prechodné ustanovenia a tzv. starorodičovstvo*****

Spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia nariadenia vlády č. 322/2006 Z.z. upravujú, že v niektorých z uvedených špecializačných odborov a certifikačných priprav určených pre psychológov budú môcť študovať a mať priznanú odbornú spôsobilosť aj osoby, ktoré získali vysokoškolské vzdelanie v inom ako jednodoborovom vysokoškolskom magisterskom štúdiu v študijnom odbore psychológia, ak si v osobitnom študijnom programe doplnia chýbajúcu časť jednodoborového vysokoškolského štúdia psychológie.²⁰⁾

Doterajšie predpisy [nariadenie vlády SR č. 157/2002 Z.z.²¹⁾, 213/2004 Z.z.²²⁾ a č. 743/2004 Z.z.²³⁾] v prechodných ustanoveniach zabezpečili, že za špecialistov v klinickej psychológii sa považujú a odborná spôsobilosť v špecializačnom odbore klinická psychológia bola priznaná aj psychológom, ktorí absolvovali špeciálnu prípravu iných odborných pracovníkov v zdravotníctve s vysokoškolským vzdelaním na výkon práce v zdravotníctve, prípravu na výkon práce v zdravotníctve klinickej psychológii alebo špecializačnú prípravu v špecializačnom odbore klinická psychológia na Slovenskej zdravotníckej univerzite Bratislava (alebo v organizáciách, ktorých je SZU Bratislava pokračovateľom), ak ju absolvovali podľa zrušených predpisov.²⁴⁾

V nariadení vlády č. 324/2006 Z.z. boli definovaní aj prví poradenský psychológovia, pracovní a organizační psychológovia a školskí psychológovia, ktorí sa považujú za špecialistov v poradenskej psychológii, pracovnej a organizačnej psychológii a školskej psychológii bez toho, aby museli absolvovať špecializačné štúdium v špecializačných odboroch novo zaradených do sústavy špecializačných odborov.²⁵⁾ Rovnako boli v tomto nariadení definovaní prví psychoterapeuti a certifikovaní psychológovia na biofeedback a neurofeedback.²⁶⁾ Absentujúca úprava priznaných práv v certifikovanej pracovnej činnosti dopravných psychológov je v schvaľovaní.²⁷⁾

---

²⁰⁾ § 21 ods. 10 nariadenia vlády SR č. č. 742/2004 Z.z. o odbornej spôsobilosti zdravotníckych pracovníkov v znení nariadenia vlády č. 324/2006 Z.z.

²¹⁾ § 22 ods. 10 nariadenia vlády SR č. 157/2002 Z.z. o ďalšom vzdelávaní pracovníkov v zdravotníctve

²²⁾ § 14 ods. 8 nariadenia vlády SR č. 213/2004 Z.z. o ďalšom vzdelávaní pracovníkov v zdravotníctve v znení nariadenia vlády SR č. 436/2004 Z.z.

²³⁾ § 12 ods. 8 nariadenia vlády SR č. 743/2004 Z.z. o spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení nariadenia vlády č. 179/2005 Z.z.

²⁴⁾ § 21a ods. 1 nariadenia vlády SR č. 742/2004 Z.z. o odbornej spôsobilosti zdravotníckych pracovníkov v znení nariadenia vlády č. 324/2006 Z.z.

²⁵⁾ § 21 ods. 5 až 7 nariadenia vlády SR č. č. 742/2004 Z.z. o odbornej spôsobilosti zdravotníckych pracovníkov v znení nariadenia vlády č. 324/2006 Z.z.

²⁶⁾ § 21 ods. 8 až 10 nariadenia vlády SR č. 742/2004 Z.z. o odbornej spôsobilosti zdravotníckych pracovníkov v znení nariadenia vlády č. 324/2006 Z.z.

Na základe týchto ustanovení o tzv. starorodičovstve, teda ustanovení o priznaní špecializácie odborníkom, ktorí činnosti v poradenskej psychológii, pracovnej a organizačnej psychológii, školskej psychológii atď. vykonávali, avšak nemali kde získať diplom o špecializácii v týchto špecializačných odboroch alebo certifikát v príslušných certifikačných prípravách, pretože predtým takého špecializačné odbory alebo certifikačné prípravy v sústave špecializačných odborov a certifikačných príprav absentovali, sa

1. **špecializácia v špecializačnom odbore poradenská psychológia** priznala psychológom, ktorí
  - a. do 1. januára 2005²⁸⁾ získali osvedčenie na výkon činností poradenskej psychológie od zrušenej Slovenskej komory psychológov alebo
  - b. získali osvedčenie na výkon práce v zdravotníctve, majú najmenej 5 rokov praxe v práci poradenského psychológa napríklad v niektorej z poradenských organizácií ako centrá poradensko-psychologických služieb alebo pedagogicko-psychologické poradne a podobne a vykonávali ďalšie vzdelávanie súvisiace s poradensko-psychologickou činnosťou v hodnote ekvivalentnej 100 kreditov podľa osobitného predpisu.²⁹⁾
2. **špecializácia v špecializačnom odbore pracovná a organizačná psychológia** sa priznala psychológom, ktorí
  - a. do 1. januára 2005²⁸⁾ získali osvedčenie na výkon činností pracovnej a organizačnej psychológie od zrušenej Slovenskej komory psychológov alebo
  - b. získali osvedčenie na výkon práce v zdravotníctve, majú najmenej 5 rokov praxe v práci pracovného a organizačného psychológa a vykonávali ďalšie vzdelávanie súvisiace s poradensko-psychologickou činnosťou v hodnote ekvivalentnej 100 kreditov podľa osobitného predpisu.²⁹⁾
3. **špecializácia v špecializačnom odbore školská psychológia** sa priznala psychológom, ktorí
  - a. do 1. januára 2005²⁸⁾ získali osvedčenie na výkon činností školskej psychológie od zrušenej Slovenskej komory psychológov alebo
  - b. získali osvedčenie na výkon práce v zdravotníctve, majú najmenej 5 rokov praxe v práci školského psychológa napríklad v niektorej zo škôl a iných vzdelávacích inštitúcií a vykonávali ďalšie vzdelávanie súvisiace s poradensko-psychologickou činnosťou v hodnote ekvivalentnej 100 kreditov podľa osobitného predpisu.²⁹⁾
4. **certifikát v certifikovanej pracovnej činnosti klinická psychofyziológia** (neurofeedback a biofeedback) sa priznal lekárom, psychológom, liečebným pedagógom a zdravotníckym pracovníkom s II. stupňom vysokoškolského vzdelania, ktorí v rámci na vysokoškolské vzdelanie nadväzujúceho sústavného vzdelávania absolvovali najmenej

---

²⁷⁾ Návrh nariadenia vlády SR, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 742/2004 Z.z. o odbornej spôsobilosti zdravotníckych pracovníkov v znení nariadenia vlády č. 324/2006 Z.z. (online). Medzirezortné pripomienkové konanie (citované 12.7.2006), dostupné na internete: <http://www.health.gov.sk>

²⁸⁾ tj. do účinnosti zákona č. 578/2004 Z.z.

²⁹⁾ Vyhláška MZ SR č. 366/2005 Z.z. o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v znení vyhlášky MZ SR č. 187/2006 Z.z.

250-hodinový odborný kurz v biofeedbacku a neurofeedbacku pozostávajúci z teoretickej a praktickej časti najmenej v pomere jedna ku trom potvrdený Slovenskou asociáciou pre biofeedback a neurofeedback. Slovenská asociácia pre biofeedback a neurofeedback môže takýto kurz potvrdiť iba vtedy, ak na jeho absolvovanie nadväzovala najmenej jednoročná odborná prax s metódami biofeedbacku alebo neurofeedbacku, v rámci ktorej bolo preukázateľne odličených najmenej 10 osôb použitím najmenej

- a. 30 sedení, z ktorých každé trvalo najmenej 35 minút u každej osoby pri použití neurofeedbacku alebo
- b. 10 sedení, z ktorých každé trvalo najmenej 30 minút u každej osoby pri použití biofeedbacku variability srdcovej frekvencie.

5. **certifikát v certifikovanej pracovnej činnosti psychoterapia sa priznal lekárom, psychológom, liečebným pedagógom a zdravotníckym pracovníkom s II. stupňom vysokoškolského vzdelania v jednodborovom štúdiu, ktorí v rámci nadväzujúceho sústavného vzdelávania absolvovali psychoterapeutický výcvik trvajúci najmenej 1450 hodín pozostávajúcich zo 150 hodín teoretického štúdia psychoterapie, 350 hodín vlastnej skúsenosti v rámci výcvikovej skupiny, zo 150 hodín individuálnej terapie, z 200 hodín supervízie a zo 600 hodín odbornej zdravotníckej praxe – v tom najmenej z 200 hodín psychoterapeutickej praxe na psychiatrickom pracovisku zdravotníckeho zariadenia a majú takýto výcvik potvrdený Slovenskou psychoterapeutickou spoločnosťou.**

***** Spôsoby výkonu psychologických činností*****

1. Psychológ, ktorý získal alebo mu bola priznaná špecializácia **klinická psychológia** spôsobmi, ktoré sme popísali vyššie, môže poskytovať klinicko-psychologickú starostlivosť

a) **v pracovnoprávnom vzťahu** s poskytovateľom zdravotnej starostlivosti v zmysle príslušných ustanovení Zákonníka práce³⁰⁾ ako sú prírodné liečebné kúpele, nemocnice, liečebne, stacionáre, polikliniky, agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti, hospice atď.³¹⁾,

b) vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť **prevádzkovaním samostatnej zdravotníckej praxe na základe licencie** na samostatnú zdravotnícku prax v špecializovanej pracovnej činnosti klinická psychológia vydanej Slovenskou komorou iných zdravotníckych pracovníkov, asistentov, laborantov a technikov³²⁾ (ďalej len “SKIZPALT”) s tým, že pod výkonom samostatnej zdravotníckej praxe klinického psychológa sa rozumie nielen poskytovanie klinicko-psychologickej starostlivosti u iného poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, ktorý má povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia v obchodno-právnom (nie pracovnoprávnom) vzťahu, ale aj na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení³³⁾ (t.j. napr. v prirodzenom sociálnom prostredí osoby, v ktorom sa osoba vyžadujúca poskytnutie klinicko-psychologickej starostlivosti nachádza),

³⁰⁾ § 3 ods. 4 písm. a) zákona č. 578/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov

³¹⁾ Vyhláška MZ SR č. 770/2004 Z.z. o určujúcich znakoch zdravotníckych zariadení v znení vyhlášky MZ SR č. 447/2005 Z.z. a vyhlášky MZ SR č. 379/2006 Z.z.

³²⁾ § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov

³³⁾ § 10 zákona č. 578/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov

c) vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť **prevádzkovaním vlastnej ambulancie klinickej psychológie** alebo vlastného klinicko-psychologického stacionára na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia vydaného príslušným samosprávnym krajom³⁴).

Poznámka:

Držitelia doterajších povolení “na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštatnom zdravotníckom zariadení – ambulancii klinickej psychológie” vydaných okresnými, krajskými alebo úradmi samosprávnych krajov podľa už zrušených predpisov,³⁵) sú povinní si tieto nahradiť novými povoleniami “na prevádzkovanie ambulancie klinickej psychológie” vydanými príslušnými samosprávnymi kraji podľa nových predpisov do 31. decembra 2006³⁶), inak im oprávnenie prevádzkovať činnosť zaniká. Jedným z potrebných dokladov pre vydanie povolenia samosprávneho kraja na prevádzkovanie ambulancie je aj licencia na výkon zdravotníckeho povolania psychológa³⁷) v odbornej špecializovanej pracovnej činnosti klinická psychológia vydaná SKIZPALT.

2. Psychológ, ktorý získal alebo mu bola priznaná špecializácia **pracovná a organizačná psychológia** spôsobmi, ktoré sme popisali vyššie, môže poskytovať pracovnú a organizačnú psychologickú činnosť

a) v **pracovnoprávnom vzťahu**³⁰) alebo inom obdobnom právnom vzťahu³⁸) s niektorým z orgánov verejného zdravotníctva,³⁹) najmä s úradmi verejného zdravotníctva (pretože, ako sme uviedli už skôr, táto špecializácia je určená na výkon špecializovaných psychologických činností v oblasti ochrany zdravia ľudí),

b) v **pracovnoprávnom vzťahu**³⁰) s akoukoľvek inou organizáciou, ktorá je zamestnávateľom a mieni pracovno-organizačné aspekty činnosti organizácie a bezpečnosť a ochranu zdravia svojich zamestnancov riešiť aj prostredníctvom pracovno-organizačného psychológa ako člena tímu pracovnej zdravotnej služby⁴⁰),

c) vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť **na základe oprávnenia na výkon pracovnej zdravotnej služby vydaným Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky⁴¹) a licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe** v špecializovanej pracovnej činnosti pracovná a organizačná psychológia vydané SKIZPALT. Takéto oprávnenie umožní pracovnému psychológovi uzavrieť obchodno-právny vzťah⁴²) voči akejkoľvek organizácii, ktorá je zamestnávateľom a mieni pracovno-organizačné aspekty

³⁴) § 3 ods. 4 písm. b) zákona č. 578/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov

³⁵) zákon č. 277/1994 Z.z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších zmien a doplnkov

³⁶) § 98 zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch

³⁷) § 68 ods. 1 písm. b) zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch

³⁸) Napríklad v štátnej službe podľa zákona o štátnej službe atď.

³⁹) § 3 ods. 1 zákona č. 126/2006 Z.z. o verejnom zdravotníctve ao zmene a doplnení niektorých zákonov

⁴⁰) § 26 zákona č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci

⁴¹) § 21 ods. 8 zákona č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci

⁴²) Obchodný zákonník

svojej činnosti a bezpečnosť a ochranu zdravia svojich zamestnancov riešiť aj prostredníctvom pracovného psychológa alebo

d) oprávnenie na výkon pracovnej zdravotnej služby vydané Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky⁴¹⁾ a licenciu na výkon zdravotníckeho povolania v špecializovanej pracovnej činnosti pracovná a organizačná psychológia vydanú SKIZPALT uvedené pod písm. c) možno kombinovať a pracovnú a organizačnú psychologickú činnosť vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť na základe týchto dvoch oprávnení vykonávať **aj popri povolení na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia vydanom samosprávnym krajom.**³⁴⁾ Uvedené sa dotýka tých, ktorí už prevádzkujú ambulanciu ako zdravotnícke zariadenie.

Nakoľko v prípade pracovnej a organizačnej psychológie ide o nový prvok v systéme zdravotníctva, konkrétne v jeho časti zameranej na ochranu zdravia ľudí je vhodné na tomto mieste zopakovať a zdôrazniť, že pracovno-organizačný psychológ môže vykonávať činnosti aj mimo rezortu zdravotníctva. Buď uzavrie pracovnoprávny vzťah s akoukoľvek organizáciou, ktorá je zamestnávateľom (aj mimo rezortu zdravotníctva) a v takom prípade mu postačuje na účel výkonu pracovnej a organizačnej psychológie uzatvorená pracovná zmluva s takouto organizáciou alebo uzavrie s akoukoľvek organizáciou, ktorá je zamestnávateľom (aj mimo rezortu zdravotníctva) obchodno-právny vzťah týkajúci sa výkonu činnosti pracovnej a organizačnej psychológie a v takom prípade sa pri uzatváraní takejto zmluvy potrebuje preukázať dokladom od Úradu verejného zdravotníctva o výkone pracovnej zdravotnej služby a licenciou na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v pracovnej a organizačnej psychológii od SKIZPALT.

3. Psychológ, ktorý získal alebo mu bola priznaná špecializácia **školská psychológia** spôsobmi, ktoré sme popísali vyššie, môže poskytovať školskú psychologickú činnosť

a) v **pracovnoprávnom vzťahu**³⁰⁾ s ktoroukoľvek školou/vzdelávacou ustanovizňou (vrátane poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ak súčasťou zdravotníckeho zariadenia je aj škola), ktorá mieni špecifické psychologické aspekty súvisiace so svojou činnosťou a bezpečnosť a ochranu zdravia svojich zamestnancov riešiť aj prostredníctvom školského psychológa ako člena tímu pracovnej zdravotnej služby⁴⁰⁾ školy,

b) v **pracovnoprávnom vzťahu**³⁰⁾ s niektorým z orgánov verejného zdravotníctva,³⁹⁾ najmä s úradmi verejného zdravotníctva,

c) **vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť** na základe oprávnenia na výkon pracovnej zdravotnej služby (v škole/vzdelávacej ustanovizni) vydaným Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky⁴¹⁾ a licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v špecializovanej pracovnej činnosti školská psychológia vydané SKIZPALT. Takéto oprávnenie umožní školskému psychológovi uzavrieť obchodno-právny vzťah⁴²⁾ s ktoroukoľvek školou/vzdelávacou ustanovizňou (vrátane poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ak súčasťou zdravotníckeho zariadenia je aj škola) ako organizáciou, ktorá je zamestnávateľom a mieni psychologické aspekty svojej činnosti a bezpečnosť a ochranu zdravia svojich zamestnancov riešiť aj prostredníctvom školského psychológa.

Podobne ako pracovno-organizačný psychológ môže i školský psychológ na základe uvedených ustanovení zákonov týkajúcich sa verejného zdravotníctva **vykonávať činnosti aj mimo rezortu zdravotníctva.**

4. Psychológ, ktorý získal alebo mu bola priznaná špecializácia **poradenská psychológia** spôsobmi, ktoré sme popísali vyššie, môže poskytovať poradensko-psychologickú činnosť

a) v **pracovnoprávnom vzťahu**³⁰⁾ alebo inom obdobnom právnom vzťahu³⁸⁾ s niektorým z orgánov verejného zdravotníctva,⁴³⁾ najmä s úradmi verejného zdravotníctva,

b) v **pracovnoprávnom vzťahu**³⁰⁾ alebo inom obdobnom právnom vzťahu³⁸⁾ s niektorou z pedagogicko-psychologických poradní alebo inou organizáciou poradensko-psychologických služieb,

c) **vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť** prevádzkovaním samostatnej zdravotníckej praxe na základe licencie v špecializovanej pracovnej činnosti poradenská psychológia na samostatnú zdravotnícku prax vydané SKIZPALT,³⁶⁾

d) **vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť** na základe licencie v špecializovanej pracovnej činnosti poradenská psychológia na výkon zdravotníckeho povolania vydané SKIZPALT popri povolení na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia vydanom samosprávnym krajom.³⁴⁾ Toto sa dotýka hlavne tých psychológov, ktorí už prevádzkujú ambulanciu ako zdravotnícke zariadenie.

Podobne ako pracovno-organizačný psychológ alebo školský psychológ môže i poradenský psychológ na základe uvedených ustanovení zákonov týkajúcich sa verejného zdravotníctva **vykonávať činnosti aj mimo rezortu zdravotníctva, napr. v rezorte práce a sociálnych vecí** pri výkone sociálnej pomoci a podobne.

Nakoľko zákon o ochrane a bezpečnosti zdravia pri práci a zákon o verejnom zdravotníctve sú dosť nové, je známe, že ustanovenia o oprávneniach na výkon ochrany zdravia ľudí od Úradu verejného zdravotníctva Bratislava zatiaľ nenadobudli všeobecne známu podobu, preto sa dovtedy odporúča, aby sa súkromne podnikajúci pracovní a organizační psychológovia, poradenský psychológovia a školský psychológovia zabezpečili licenciou na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v príslušnej špecializácii od Slovenskej komory iných zdravotníckych pracovníkov, asistentov, laborantov a technikov. Keď sa právna úprava v tejto oblasti zmení, budeme včas informovať o zmenách.

5. Psychológ, ktorý získal odbornú spôsobilosť **v dopravnej psychológii** môže vykonávať túto certifikovanú pracovnú činnosť na základe osvedčenia na výkon dopravno-psychologickej činnosti vydaných pred 1. januárom 2005 zrušenou Slovenskou komorou psychológov, ktoré zatiaľ stále platia, ako aj na základe certifikátu od Slovenskej zdravotníckej univerzity Bratislava. Úprava, ktorá by v krátkom čase odstránila tento nevyhovujúci právny stav, sa pripravuje.²⁷⁾

---

⁴³⁾ § 3 ods. 1 zákona č. 126/2006 Z.z. o verejnom zdravotníctve ao zmene a doplnení niektorých zákonov

6. Lekár, psychológ, liečebný pedagóg alebo iný zdravotnícky pracovník, ktorý získal certifikát alebo mu bola priznaná odborná spôsobilosť na výkon certifikovanej pracovnej činnosti **psychoterapia** spôsobom, ktorý sme popísali vyššie, môže samostatne poskytovať psychoterapiu

a) v **pracovnoprávnom vzťahu**³⁰⁾ s ktorýmkoľvek poskytovateľom zdravotnej starostlivosti,

b) vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť **na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe** v certifikovanej pracovnej činnosti psychoterapia vydané príslušnou komorou (u lekárov vydané Slovenskou lekárskou komorou; u psychológov, liečebných pedagógov a iných zdravotníckych pracovníkov vydané Slovenskou komorou iných zdravotníckych pracovníkov, asistentov, laborantov a technikov),

c) vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť **prevádzkovaním vlastnej ambulancie psychoterapie na základe povolenia** na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia vydaného príslušným samosprávnym krajom³⁴⁾.

7. Lekár, psychológ, liečebný pedagóg alebo iný zdravotnícky pracovník, ktorý získal certifikát alebo mu bola priznaná odborná spôsobilosť v certifikovanej pracovnej činnosti **klinická psychofyziológia (neurofeedback a biofeedback)** spôsobom, ktorý sme popísali vyššie, môže samostatne poskytovať neurofeedback alebo biofeedback

a) v **pracovnoprávnom vzťahu**³⁰⁾ s ktorýmkoľvek poskytovateľom zdravotnej starostlivosti,

b) vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť **na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe** v certifikovanej pracovnej činnosti klinická psychofyziológia (neurofeedback a biofeedback) vydané príslušnou komorou (u lekárov vydané Slovenskou lekárskou komorou; u psychológov, liečebných pedagógov a iných zdravotníckych pracovníkov vydané Slovenskou komorou iných zdravotníckych pracovníkov, asistentov, laborantov a technikov),

c) vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť **prevádzkovaním vlastnej ambulancie klinickej psychofyziológie (neurofeedback a biofeedback) na základe povolenia** na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia vydaného príslušným samosprávnym krajom³⁴⁾.

Z á v e r : Popísali sme všetky aktuálne úpravy, ktoré sú nám známe a možnosti, ktoré sa v nich psychológom ponúkajú pre to, aby mohli byť účinne prospešní podľa svojej špecializácie v podpore zdravia alebo pri liečbe ochorení a zranení. Nie je vylúčené, že v krátkej budúcnosti ďalšie úpravy predpisov prinesú isté vylepšenia, alebo objasnenia na miestach, kde je to potrebné. Dovtedy je možné využiť súčasne platný právny stav, ktorý jasne ponúka možnosti a príležitosti psychológom s odbornou erudíciou.

V Bratislave, 12. júla 2006.

*PhDr. Kvetoslava Beňušová, MPH,
generálna riaditeľka
Sekcia zdravotníckeho vzdelávania
Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky*

PRÍPRAVA A VZDELÁVANIE PSYCHOLÓGOV V EURÓPSKOM KONTEXTE

V súčasnosti sme svedkami rastúcej internacionalizácie ekonomiky a implementácie spoločného medzinárodného obchodu v krajinách EÚ. Tento proces výrazne stimuluje mobilitu odborníkov a ich možnosti poskytovať svoje odborné služby aj mimo hraníc jednotlivých krajín. Okrem mobility odborníkov sa rovnako zvyšuje aj mobilita študentov, a to ako v rámci stredoškolského, tak aj vysokoškolského vzdelávania.

Tieto súčasné trendy sa dotýkajú aj profesie psychológov, ktorí, tak ako aj iní odborníci, majú obrovskú príležitosť získať vzdelanie a kvalifikáciu, ale aj ďalšie praktické skúsenosti kdekoľvek v EÚ. Zároveň však treba dodať, že aj ich klienti v rámci EÚ majú právo dostať služby od kompetentných odborníkov – psychológov.

Podrobná analýza doterajšej prípravy psychológov v EÚ, ktorú v novom miléniu uskutočnila Európska federácia psychologických asociácií (EFPA), potvrdila, že proces výchovy a vzdelávania psychológov včítane kurikula štúdia je v jednotlivých krajinách EÚ do istej miery odlišný, a preto je prvou nevyhnutnou úlohou stanoviť spoločné štandardy na ich vzdelávanie a odbornosť, aby sa tým garantovala vysoká úroveň profesionálnych vedomostí, schopností a zručností a kvalita poskytovaných psychologických služieb.

V roku 2000 a 2001 sa formulovali aktualizované požiadavky na vzdelávanie psychológov v Európe, ktoré vyústili až do vypracovania veľmi dôležitého dokumentu pre prípravu psychológov – EUROPSY. EUROPSY je názov pre európske štandardy výchovy a vzdelávania psychológov na dosiahnutie európskej kvalifikácie v psychológii. Príprava psychológov je v dokumente založená na 6 ročnom štúdiu, ktoré okrem 5 ročného magisterského štúdia zahŕňa aj 1 rok praxe pod supervíziou.

Psychológovia sa môžu dostať do zoznamu registrovaných EUROPSY psychológov a získať EUROPSY diplom ak:

- a) úspešne absolvovali akreditované národné kurikulum v psychológii na univerzite alebo ekvivalentnej inštitúcii, ktoré podľa zákona umožňuje získať národný titul alebo rovnaké kurikulum psychológov. Poskytnuté vzdelanie trvá 5 rokov (300 kreditov) a obsahuje
- b) majú potvrdenú supervíznu prax, ktorá trvala najmenej 1 rok
- c) majú potvrdenie od národnej asociácie psychológov, že vykonávajú psychologické aktivity podľa etického kódexu psychológa

Kurikulum pre prípravu a vzdelávanie psychológov, ktoré stanovila a požaduje EFPA, obsahuje 3 základné stupne:

- 1.stupeň: bakalár (3 roky štúdia) – 180 kreditov
- 2.stupeň: magister (2 roky štúdia) – 120 kreditov
- 3.stupeň: supervízna prax (1 rok štúdia) – 60 kreditov

Učebný plán 1. stupňa: bakalár

Požiadavky EFPA na prípravu psychológov v rámci prvého stupňa štúdia (bakalársky program) by mali akceptovať všetky systémy prípravy psychológov v jednotlivých krajinách, teda nielen tie, ktoré majú nediferencovaný učebný plán, ale aj tie, ktoré diferencujú učebný plán v 2. stupni, teda v magisterskom štúdiu.

Program 1. stupňa, bakalárske štúdium:

- poskytuje študentom orientáciu a základné psychologické vzdelanie v rôznych psychologických disciplínach, subšpecializáciách psychológie a iných príbuzných disciplínach a dáva poznatky o základných teóriách a technikách psychologickej práce
- rozvíja základné psychologické zručnosti a dáva vstup do psychologického výskumu
- neposkytuje žiadnu profesionálnu kvalifikáciu, ani žiadne potrebné kompetencie pre nezávislú psychologickú prax.

Učebný plán 2. stupňa: magister

Program druhého stupňa štúdia (magisterský program) už pripravuje študentov pre nezávislú profesionálnu prax psychológa.

Kurikulum magisterského stupňa (programu) môže byť:

- A/ nediferencované a pripravovať študentov pre PhD. program
- B/ nediferencované a pripravovať študentov pre zamestnanie tzv. “všeobecného praktika”
- C/ diferencované a pripravovať študentov pre prax v rámci aplikovaných oblastí psychológie, akými sú tieto špecializácie:
  - pedagogická a školská psychológia
  - klinická psychológia a mentálne zdravie
  - pracovná, organizačná a personálna psychológia
  - iná oblasť.

V prípade nediferencovaného magisterského štúdia sa nadstavba poznatkov a zručností sústreďuje na rozvíjanie vedomostí a zručností, ktoré študenti získali už v rámci prvého stupňa (bakalárskeho programu). V prípade diferencovaného magisterského štúdia získavajú študenti odborné vedomosti pre tú ktorú špecializáciu (napr. techniky klinickej psychodiagnostiky, teórie edukačnej intervencie). Súčasťou druhého stupňa je tiež realizovanie výskumu a praxe pod vedením odborníka alebo o psychologickú prax pod supervíziou psychológa. Prax sa zvyčajne uskutočňuje v druhej polovici magisterského štúdia, ale môže začať aj skôr alebo sa realizovať aj mimo kurikula. Trvanie praxe je 6 mesiacov (30 kreditov).

Tento návrh prípravy a vzdelávania psychológov však nenariaďuje ani organizáciu študijného programu a celej výučby, ani sekvencie jednotlivých disciplín.

Učebný plán 3. stupňa: supervízna prax

Tretí stupeň vo vzdelávaní psychológov pozostáva zo supervízie v rámci špecializácie a v oblasti profesionálnej psychológie.

Supervízia:

- Trvá 1 rok (60 kreditov)
- Pripravuje psychológov pre nezávislú prax a pracovné role profesionálnych psychológov založené na vzdelávaní a rozvíjaní osobnosti a zároveň stabilizuje teoretické a praktické vedomosti a zručnosti.
- Spravidla sa uskutočňuje až po absolvovaní magisterského štúdia po odchode absolventa z univerzitného štúdia, avšak tiež môže byť súčasťou univerzitného vzdelávania.
- Pozostáva s polonezávislej práce vo funkcii psychológa pod supervíziou profesionálov.
- Absolventi magisterského psychologického štúdia bez supervíznej praxe sa nemôžu považovať za kvalifikovaných psychológov pre nezávislú psychologickú prácu.
- Po absolvovaní supervíznej praxe získava psychológ diplom, ktorý ho oprávňuje pracovať v krajinách EÚ.

Kontinuálne vzdelávanie

Od psychológa sa očakáva, že si bude neustále inovovať svoje vedomosti, získavať nové poznatky a rozvíjať si nové zručnosti v rámci rôznych foriem kontinuálneho celoživotného vzdelávania.

V rámci kontinuálneho vzdelávania sa požaduje rozvíjať :

- a/ pracovné skúsenosti - minimálne 400 hodín (napr. Ľ úväzok) ročne po dobu 4 rokov
- b/ profesionálny rast - najmenej 80 hodín ročne, z toho 40 hodín formálne evidovaných. V súčasnosti existuje široký rozsah rôznych typov profesionálnych aktivít, ktoré by mali splniť nasledovné požiadavky:
  - certifikovaná účasť v akreditovaných kurzoch alebo workshopoch (15-60%)
  - rozvoj špeciálnych zručností počas praxe (10-20%)
  - certifikovaný vstup do stretnutí "peer mediácie" (10-20%)
  - certifikovaný vstup na vedecké konferencie (10-20%)
  - koautorstvo alebo vydanie článku o výsledkoch výskumu resp. profesionálnych problémoch (max.30%)
  - prednášková činnosť (max. 20%)

EFPA navrhuje:

- považovať prípravu a kvalifikáciu psychológov za otázku vysokej priority
- pripraviť viac modelov pre rozličné možné situácie a na uľahčenie transparentnosti tohto procesu v krajinách EÚ
- vysoko rešpektovať tie členské krajiny EÚ, ktoré musia prejsť ešte veľmi dlhú cestu k dosiahnutiu navrhovaných štandardov na prípravu psychológov
- pri príprave psychológov spolupracovať s EFPA, ISPA, EERA (European Educational Research Association), organizovať konferencie k tomuto problému na národnej úrovni, publikovať články v odborných časopisoch, spoji webové stránky národných asociácií so stránkou EFPA
- pri príprave psychológov majú katedry psychológie vychádzať z EFPA štandardov (aspoň z minimálnych štandardov), garantovať adekvátne vzdelávanie, zabezpečiť požadovanú kvantitu absolventov, uskutočniť v tejto oblasti kooperáciu medzi vedecko-výskumnými pracovníkmi a psychológmi z praxe
- pre školských psychológov s učiteľskou kvalifikáciou už pôsobiacich v školskej praxi pripraviť kontinuálne vzdelávanie a profesionálny rozvoj v požadovanom obsahu a definovaných kompetenciách a účasťou vo vzdelávaní im doplniť chýbajúce psychologické vedomosti, zručnosti a požadovaný počet kreditov.

Zdroje:

European Diploma in Psychology. [http:// www.europsy.org](http://www.europsy.org)

The ISPA Standards for Accrediting Professional Preparation Programs in School Psychology

<http://www.ispaweb.org>

EFPA Task Force on Psychologists in the Educational System. [http:// www.efpa.be](http://www.efpa.be)

*Doc. PhDr. Eva Gajdošová, PhD.
Katedra psychológie
Filozofická fakulta Univerzita Komenského*

KURZY, SEMINÁRE, VÝCVIKY

Detský hospic Plamienok

organizuje pod vedením zahraničných odborníkov
v rokoch 2007 – 2008

**2-ročný akreditovaný vzdelávací program v detskej paliatívnej
starostlivosti.**

Bližšie informácie a prihlášky nájdete na www.plamienok.sk

Komplexný psychoterapeutický výcvik v systemickom prístupe „Umění terapie“ / 800 h./pod lektorským vedením ISZ group Praha a ISZ Košice

Vhodný pre pracovníkov pomáhajúcich profesií: psychologov, psychiatrov, lekárov, špeciálnych pedagógov, sociálnych pracovníkov a študentov príslušných odborov.

Predbežné prihlášky na výcvik registrujeme už teraz a o zaradení do výcviku rozhoduje poradie prihlášky. Za záväzné prihlásenie na výcvik sa považuje zaslanie prihlášky a vyplatenie najmenej dvoch splátok teda 6 500 Sk na číslo účtu ISZ KE: 262 172 1985/1100. Ako variabilný symbol použijete nejaké svoje identifikačné číslo (napr. rod. číslo a pod.), prípadne číslo faktúry (vyžiadajte vopred s udaním Vašich základných fakturačných údajov). Ako účel platby uveďte svoje meno (kvôli jednoduchej identifikácii).

Výcvikový program - v rozsahu 800 hodín (teória 150, sebakúsenosť 350, špecifická príprava 100, supervízie 200) - je akreditovaný Slovenskou i Českou psychoterapeutickou spoločnosťou. Lektori ISZ group Praha a ISZ Košice sú certifikovanými lektormi Európskej asociácie pre rodinnú terapiu /EFTA/ a sú akreditovaní aj Slovenskou psychoterapeutickou spoločnosťou.

Lektorský a supervízny tím:

PhDr. Vratislav Strnad, MUDr. František Matuška, Mgr. Ivan Úlehla (ISZ Group Praha),
Dr. Sabine Klar (OAS Wien), Dr. Ferdinand Wolf (OAS Wien), PhDr. Eva Linhová (ISZ
Košice).

Komplexný výcvik ponúka:

1. systemickú teóriu pomáhania (biologická teória poznania H. Maturanu, filozofia radikálneho konštruktivismu, sociálne systémy podľa N.Luhmanna, klinická systemická teória K.Ludewiga, naratívny prístup M. Whitea a D.Epstonu),
2. metodické modely (pomoc versus kontrola, objednávka, ponuka, dojednávanie zákazky, konštruktívne otázky, domáce úlohy, reflektovanie a reflektujúci tím, externalizácia a dekonštrukcia, záverečná intervencia, práca s viacnásobnými a nejasnými objednávkami),
3. praktický nácvik terapie (modelovanie, ale najmä živá konzultačná práca s reálnymi klientami pod supervíziou a intenzívny rozbor videozáznamov, práca v regionálnych skupinách, práca v reflektujúcom tíme),
4. aplikačné postupy systemickej terapie pre jednotlivé deskriptívne diagnózy (neurotické a behaviorálne poruchy, hraničné stavy, závislosti a d'), teórie a nástroje zmeny, zhody a rozdiely systemickej terapie a iných psychoterapeutických smerov.

Výcvik zahŕňa 26 dva a poldňových (25 hodinových) stretnutí, cca raz za 6 - 8 týždňov, 100 hodín práce v regionálnych skupinách, 50 hodín individuálnej supervízie.

Platobné podmienky :

3250.- Sk za jedno 25 hod. stretnutie (130.- Sk/hodinu).

V cene sú zohľadnené náklady na honoráre českých a rakúskych lektorov, ich cestovné (z Prahy a Viedne), ubytovanie a metodické materiály zo zahraničnej literatúry. Do predbežnej prihlášky stačí uviesť Vaše meno, profesiu a kontaktnú adresu, na ktorú Vám zašleme ďalšie informácie.

Prihlášky môžete nájsť na www.isz.sk a treba ich zasielať na zasielať na adresu:

PhDr. E. Linhová, ISZ Kosice, Húskova 47, 040 11 Košice, písomne i mailom: linhova@isz.cz, linhova@pobox.sk, č.t.:0904 596 777.

„Šiesty dlhodobý výcvikový program v psychoterapii zameranej na človeka podľa C.Rogersa“,

určený lekárom, klinickým, školským a poradenským psychológom, liečebným a špeciálnym pedagógom, sociálnym pracovníkom v zdravotníctve, magistrom ošetrovateľstva.

Záujemcom o výcvikový program bude zaslaná podrobná informácia o jeho štruktúre a obsahovej náplni.

Prihlášky prosíme posielat' do 30.11.2006 na adresu:PCAI Ister, Podjavorinskej 11, 81103 Bratislava, alebo na mailové adresy: batovska@atlas.sk, institut@centrum.sk

SLOVENSKÁ ADLEROVSKÁ SPOLOČNOSŤ

Ožvoldíkova 11, 841 02 Bratislava

Akreditovaný výcvikový inštitút Slovenskej psychoterapeutickej spoločnosti
Asociovaný člen NASAP (North American Society of Adlerian Psychology)

otvára

II. VÝCVIKOVÝ PROGRAM V ADLEROVSKEJ PSYCHOTERAPII A PORADENSTVE 2007 – 2010

Nezmazateľnými myšlienkami Alfred Adler predbehol svoju dobu, ich predvídavosť a opodstatnenosť potvrdzujú súčasné trendy v psychológii a psychoterapii a priznávajú relevantnosť jeho teórii a vysokú efektívnosť jeho metódam. Adler vychádza z hlbinnopsychologickej koncepcie, svojimi analyticko/behaviorálno/kognitívnymi princípmi však silne ovplyvnil ďalšie psychoterapeutické školy, a preto sa dnes adlerovská práca prezentuje ako pôvodná, ale aj ako integratívna pre krátkodobé, kognitívne, systémové a konštruktivistické prístupy.

Organizácia: II. Výcvikový program sa bude realizovať prostredníctvom týždenných a víkendových stretnutí v priebehu štvorročného obdobia a účastníkom bude poskytnutých päťstoosemdesiat výcvikových hodín, z toho 180 hodín teória a 400 hodín psychoterapeutická skúsenosť - experienciálny výcvik. Výcvik končí udelením Certifikátu o odbornej kvalifikácii a vedie k získaniu Európskeho certifikátu v psychoterapii (ECP). Okrem toho sa uskutočnia mimoriadne semináre, účasť na ktorých nie je povinná, a slúžia na rozšírenie poznatkov účastníkov nad rámec akreditovaného výcviku. Záujemcom sprostredkujeme po prvom roku výcviku absolvovanie individuálnej terapie a zabezpečíme akreditovaný supervízny výcvik, čo sú ďalšie kritériá na získanie statusu psychoterapeuta zapísaného v Zozname psychoterapeutov SR.

Obsah: Kľúčovými aspektmi terapeutickej práce s pacientom/klientom je explorácia, vhl'ad a reorientácia nevedomých kognitívnych systémov presvedčení a raných konštrukcií z detstva ako ponímať seba a svoje prostredie. Analýza **životného štýlu** dekóduje motiváciu a príčiny psychopatologického správania a nevhodných životných cieľov. Podstatnou súčasťou liečby je rehabilitácia sociálneho začlenenia a podpora rozvoja citu spolupatričnosti ako indikátora stavu mentálneho zdravia. Ďalšie originálne idey ako **súkromná logika, superiorita a inferiorita, rodinná konštelácia, súrodenecké poradie, životné úlohy, životný príbeh, rané spomienky a i.** sú predmetom obsahovej štruktúry programu a praktického nácviku profesionálnych zručností v okruhoch:

- teoretické základy adlerovskej individuálnej psychológie
- adlerovská psychoterapia a poradenstvo
- metódy, techniky a metodológia adlerovskej psychológie
- nácvik psychoterapeutických zručností, sebareflexia, osobnostný rast

Odborný garant: **William G. Nicoll, PhD.**, profesor na Florida Atlantic University, USA a klinický poradca a psychoterapeut s licenciou.

Lektorský tím tvoria renomovaní, prevažne zahraniční odborníci z akademickej pôdy i z privátnej praxe z USA, Kanady a Švajčiarska, autori publikácií, štúdií a videokaziet s psychoterapeutickou problematikou, členovia profesných organizácií: James R. Bitter, Ed. D., Clair Hawes, Ph.D., Erik Mansager, Edward M. Markowski, Ph.D., Gerald J. Mozdierz, Ph.D., Monica Nicoll, M.A., William G. Nicoll, Ph.D., Paul R. Peluso, Ph.D., Yvonne Schurer, Dipl. Psych., Samuel Schurer, M.A., Len Sperry, M.D., Ph.D., Francis X.

Walton, Ph.D., Kathleen Walton, B.C., Linda D. Webb, Ph.D. a iní. Výcvik bude tlmočený.

Formy výcvikového programu:

- o prednášky
- o semináre
- o diskusia
- o skupinová práca
- o analýza video záznamov adlerovskej psychoterapie a poradenstva
- o samoštúdium
- o živé demonštrácie

- o analýza kazuistik
- o cvičná analýza
- o individuálne konzultácie
- o spätná väzba a iné.

Skúšky: V polovici programu absolvujú jeho účastníci *1. skúšku*, prezentáciu a analýzu vlastnej prípadovej štúdie, ktorá bude zameraná na zhodnotenie pokroku v dosahovaní tréningových cieľov, poskytnutie spätnej väzby a odporúčania na riešenie prípadných nedostatkov. Účastníkom, ktorí nespĺnia predpísané požiadavky, nebude umožnené pokračovať v programe. *Záverečná skúška*, podľa požiadaviek Slovenskej psychoterapeutickej spoločnosti, pozostáva z teoretickej a praktickej časti. Vyžaduje sa vypracovanie a predloženie teoretickej práce. Praktickú časť tvorí predloženie prípadovej štúdie z vlastnej praxe. Skúšobnú komisiu tvoria lektori výcvikového programu, člen Slovenskej adlerovskej spoločnosti a člen Slovenskej psychoterapeutickej spoločnosti.

Záujemci o výcvik:

- o sa do **1. decembra 2006** písomne prihlásia a predložia: 1. vlastnoručne napísaný životopis s fotografiou, 2. zdôvodnenú žiadosť o zaradenie do výcviku s vyjadrením osobnej a profesionálnej motivácie, 3. kópiu VŠ diplomu resp. najvyššie dosiahnutého vzdelania, 4. dva odporúčajúce listy (referencie) s uvedeným telefonického kontaktu odporúčajúceho;

- o osobne absolvujú prijímací pohovor, ktorý bude viesť zahraničný lektor-konzultant;
- o musia mať ukončené VŠ vzdelanie 1. stupňa v študijnom odbore psychológia alebo vysokoškolské vzdelanie v odboroch súvisiacich s psychoterapeutickou prácou (prípadné výnimky zo vzdelania bude možné v odôvodnených prípadoch udeliť individuálne);

- o prednosť dostanú členovia Slovenskej adlerovskej spoločnosti a absolventi predchádzajúcich podujatí z adlerovskej psychológie (Modra 1999, 2001, 2005, Bratislava 2002, Košice 2003, Opátka 2006), pri výbere sa bude prihliadať na osobnú zrelosť uchádzačov a ich potencie pre ďalší rozvoj osobnostných a profesionálnych kompetencií v duchu najlepších ideí adlerovskej psychológie.

Prihlásení účastníci absolvujú 5. a 6. februára 2007 prvé výcvikové stretnutie, po ktorom bude 7. februára 2007 nasledovať prijímací pohovor. Výsledok prijímacieho pohovoru bude oznámený písomne.

Povinnú a odporúčanú študijnú literatúru uvádzame na našej webovej stránke.

Cena výcviku na rok je 750 Eur a zahŕňa náklady na odbornú prípravu a manažment výcviku, lektorov, tlmočnicke služby, preklad a publikovanie študijných materiálov, skúšky a poplatky Slovenskej psychoterapeutickej spoločnosti. Účastníci výcviku budú na jeho začiatku požiadaní zaplatiť extra poplatok 300 Eur ako kauciu, ktorá im bude v prípade, že dokončia celý výcvikový program odrátaná z poslednej splátky.

Prihlášky posielajte do 1. 12. 2006 na adresu:

Slovenská adlerovská spoločnosť
Ožvoldíkova 11
841 02 Bratislava

Kontakty a informácie:

www.alfredadler.sk

adler.sk@gmail.com

Mobil: +00421 905 269 537

Katedra psychológie FIF UK v Bratislave

si Vás dovoľuje pozvať na

ŠTUDENTSKÚ VEDECKÚ KONFERENCIU 2007

z príležitosti

**katedrového kola študentskej vedeckej a odbornej
činnosti**

13. 3. 2007 utorok o 9,00 h

FIF UK Bratislava, Gondova 2, G 241

Katedrového kola študentskej vedeckej a odbornej činnosti sa majú možnosť zúčastniť študenti prvého až štvrtého ročníka KP FIF UK so svojimi prácami v rozsahu 15 – 30 strán (vrátane literatúry a príloh).

Práce treba prihlásiť do 20. 2. 2007

a odovzdať do 5. 3. 2007 doc. PhDr. M. Bratskej, CSc.

7. ročník medzinárodnej konferencie študentskej vedeckej a odbornej činnosti sa uskutoční

26. – 27. 4. 2007 na Katedre psychológie Fakulty sociálnych štúdií MU v Brne

a

8. ročník celoštátnej konferencie študentskej vedeckej a odbornej činnosti sa uskutoční

3. – 4. 4. 2007 na Ústave aplikovanej psychológie FSEV UK v Bratislave

Kritériá na hodnotenie prác ŠVOK

Celkový počet 100 bodov s rozdelením:

- 50 bodov za písomné spracovanie témy,
- 50 bodov za ústne prezentovanie témy.

Kritériá na posudzovanie písomného spracovania témy (50 bodov)

- tvorivé spracovanie témy max 15 b;
- nový prístup k riešenému problému (originálne metódy a metodické postupy / rutinná aplikácia už zavedených metódik) max 15 b;
- náročnosť realizácie (zložitá metóda, veľký rozsah skúmaného výberu, veľké časové rozpätie realizovanej práce) max 10 b;
- rozsah, štruktúra práce a jej formálne spracovanie (štylistické a gramatické spracovanie, citovanie apod.) max 5 b;
- literatúra (rozsah, zahraničné a domáce časopisecké a monografické pramene, ich novosť, internetové pramene apod.) max 5 b;

Kritériá na posudzovanie ústneho prezentovania témy (50 bodov)

- obsah vystúpenia (štruktúra, vyčerpanie problematiky, hutnosť a presnosť podania) max 20 b;
- reakcie na otázky a pripomienky max 10 b;
- názornosť (data projekcia, priesvitky, postery apod.) max 10 b;
- voľné podanie, rétorika, zaujatie pléna max 5 b;
- dodržanie časového limitu max 5 b;

V Bratislave, 1. 10. 2006

Doc. PhDr. Mária Bratská, CSc.

Slovenská psychologická spoločnosť pri SAV
a
Ústav aplikovanej psychológie
Fakulty sociálnych a ekonomických vied
Univerzity Komenského v Bratislave

si Vás dovoľujú pozvať na

ŠTUDENTSKÉ PSYCHOLOGICKÉ DNI 2007

8. ročník Celoslovenskej

študentskej vedeckej a odbornej konferencie v odbore psychológia

Termín konania: 3. – 4. 4. 2007

Kontakt, informácie, prihlášky:

Mgr. Zuzana Netíková

adresa: Ústav aplikovanej psychológie,

Fakulta sociálnych a ekonomických vied UK

Odbojárov 10/A, P.O. Box 129, 820 05, Bratislava

č. tel.: +421 2 50 11 76 54

mobil: +421 904 610 525

e-mail: zuzana.netikova@fses.uniba.sk

Štatút

Študentských psychologických dní 2007

Celoslovenská študentská vedecká a odborná konferencia – 8. ročník

A. Vyhlasovateľ

Študentské psychologické dni vyhlasuje každoročne Výbor Slovenskej psychologickej spoločnosti pri SAV v spolupráci s katedrami psychológie zo Slovenska.

B. Poslanie a ciele

- zvýšiť motiváciu študentov odborne riešiť odbornú psychologickú problematiku;
- porovnať úroveň kvality odbornej a vedeckej činnosti študentov na katedrách psychológie jednotlivých vysokých škôl na Slovensku;
- umožniť študentom prostredníctvom osobných kontaktov výmenu informácií a skúseností nielen z vedeckej a odbornej činnosti, ale aj zo zamerania plánov výučby a priorit na jednotlivých vysokých školách na Slovensku;
- systematickou prácou so študentmi v rámci vedeckej a odbornej činnosti zvýšiť úroveň výučby na katedrách psychológie jednotlivých vysokých škôl;
- podnecovať a prehlbovať záujem študentov o kooperáciu a zdravú konkurenciu v odbornej a vedeckej činnosti;

C. Organizácia

1. 10. 2006

- vyhlásenie Študentských psychologických dní 2007 Výborom SPS pri SAV v spolupráci s Ústavom aplikovanej psychológie, FSEV, UK;

31. 10. 2006

- prerokovanie a schválenie predbežného organizačného zabezpečenia;
- listy vedúcim katedrií psychológie vysokých škôl v SR (Bratislava- 3 katedry, Trnava - 2 katedry, Nitra – 2 katedry, Banská Bystrica, Prešov, Košice), s cieľom zistiť záujem o akciu a organizačne ju zabezpečiť;
- zaslanie návrhu kritérií na hodnotenie prác študentskej vedeckej a odbornej činnosti, ich pripomienkovanie (do 10. 11. 2006);

30. 11. 2006

- zaslanie definitívnych kritérií hodnotenia prác ŠVOK všetkým katedrám;

2. 3. 2007

- konzultovanie a vedenie prác študentov; (navrhované spracovanie podľa: KATUŠŤÁK, D. 1998. Ako písať vysokoškolské a kvalifikačné práce. 2. doplnené vyd. Bratislava: Stimul, 1998. 121 s.; súčasťou každej práce je súhrn);

15. 3. 2007

- katedrové kolá študentskej vedeckej a odbornej činnosti (študenti 1. – 4. ročníka) a prihlásenie **prvých troch katedrových víťazov**, zaslanie 2 vytlačených exemplárov súťažných prác + 1x prácu e-mailom (odporúčaný rozsah 15 – 30 normostrán);

30. 3. 2007

- vypracovanie posudkov na jednotlivé súťažné práce;

3. - 4. 4. 2007

- Študentské psychologické dni 2007 (8. Celoštátna konferencia ŠVOK) v Bratislave, organizuje Ústav aplikovanej psychológie, FSEV UK v spolupráci s SPS pri SAV, s účasťou troch víťazných prác a ich autorov fakultných kôl zo všetkých katedrií psychológie vysokých škôl zo Slovenska;

do 31. 12. 2007

- spracovanie, vydanie a rozoslanie zborníkov formou CD ROM zo Študentských psychologických dní 2006 – Celoštátnej konferencie ŠVOK 2007.

V Bratislave, 31. 10. 2006

*Doc. PhDr. Mária Bratská, CSc.
Slovenská psychologická spoločnosť pri SAV*

*Doc. PhDr. Elena Hradiská, CSc.
Mgr. Zuzana Netiková
Ústav aplikovanej psychológie, FSEV, UK*

Slovenská psychologická spoločnosť pri SAV
a
Českomoravská psychologická spoločnosť
v spolupráci s
Katedrou psychológie, Fakulty sociálnych štúdií
Masarykovej univerzity v Brne
si Vás dovoľujú pozvať na

ŠTUDENTSKE PSYCHOLOGICKÉ DNI 2007

7. ROČNÍK MEDZINÁRODNEJ

**KONFERENCIE ŠTUDENTSKEJ VEDECKEJ A ODBORNEJ
ČINNOSTI - VÍTAZOV KATEDIER PSYCHOLÓGIE VYSOKÝCH
ŠKÔL**

Brno 26. – 27. 4. 2007

Katedra psychológie, Fakulty sociálnych štúdií
Masarykovej univerzity v Brne

Kontakt, informácie, prihlášky:

Mgr. Aleš Neusar
Katedra psychologie
Fakulta sociálních studií
Masarykova universita
Joštova 10
602 00 Brno
Česká republika
e-mail: ne.ales@centrum.cz

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
a Detský fond Slovenskej republiky
Vás srdečne pozývajú na

XV. konferenciu “Dieťa v ohrození”

**Retrospektívy a perspektívy zdravotnej, sociálnej a psychologickej
starostlivosti a právnej ochrany detí a mládeže**

*Konferencia sa koná pod záštitou pani Silvie Gašparovičovej,
manželky prezidenta Slovenskej republiky*

Spoluorganizátori:

Kancelária verejného ochranca práv

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

Bratislavská vysoká škola práva

Justičná akadémia

Termín: 14. - 15.12.2006

**Miesto konania: Bratislava, Bratislavská vysoká škola práva,
Tomášikova ul. 20**

Čestné predsedníctvo konferencie:

Ing. Silvia Gašparovičová, manželka prezidenta Slovenskej republiky

Doc. JUDr. Pavol Kandráč, CSc., verejný ochranca práv

PhDr. Eubomír Páleník, CSc., riaditeľ VÚDPaP

PhDr. Štefan Matula, predseda Detského fondu SR

*JUDr. Viera Mrázová, CSc., riaditeľka Slovenského národného strediska
pre ľudské práva*

*Prof. JUDr. Vladimír Mathern, DrSc., rektor Bratislavskej vysokej školy
práva*

JUDr. Zuzana Ďurišová, riaditeľka Justičnej akadémie

Odborný program konferencie bude rozdelený do 4 sekcií:

I. sekcia

Zdravotný stav detí a mládeže

II. sekcia

Sociálna úroveň mladej generácie a problémy jej ochrany

III. sekcia

Peripetie psychického vývinu detí a mládeže

IV. sekcia

Právna ochrana detí a mládeže

V prípade, že máte záujem o účasť na konferencii, vyplňte obratom priloženú návratku a zašlite ju elektronicky alebo poštou na adresu:

vudpap@vudpap.sk

resp.

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie,

82102 Bratislava, Trnavská cesta 112

Podrobné informácie o programe a možnostiach ubytovania zašleme prihláseným účastníkom.

Z príspevkov, ktoré odznejú na konferencii bude pripravený zborník.

N Á V R A T K A

Titul, meno a priezvisko:

Zamestnanie:

Adresa na zasielanie korešpondencie:

Telefón:

e-mail:

Prihlasujem sa záväzne na konferenciu Dieťa v ohrození XV., ktorá sa uskutoční v dňoch 14. – 15.12.2006 v Bratislave

Na konferenciu prihlasujem referát/poster s názvom:

Zároveň navrhujem, aby bol zaradený do sekcie: I.   II.   III.   IV.

PREHLAD PRIPRAVOVANÝCH PODUJATÍ

Vo svete

***

- **16 - 19. november 2006**
Psychonomic Society Annual Meeting
Miesto: Houston, Texas, USA
web: www.psychonomic.org/meet.htm

***

- **16 - 19 november 2006**
Association for the Advancement of Behavior Therapy (AABT) Annual Convention
Miesto: Chicago, Illinois, USA
www.aabt.org/FutureConventions.html

***

- **7 - 10. február 2007**
International Neuropsychological Society (INS) Annual Conference
Miesto: Portland, Oregon, USA
web: www.the-ins.org/meetings

***

- **15 - 18. marec 2007**
First Symposium of Pedagogy and Psychology PhD Students
Miesto: Wroclaw, Poľsko
web: www.conference.dawid.uni.wroc.pl/

***

- **24-31 marec 2007**
3rd European Spring Conference on Social Psychology
Miesto: St.Moritz, Švajčiarsko
<http://132.187.160.5/download/StMoritz07.pdf>

***

- **29. marec -1. apríl, 2007**
Society for Research in Child Development Biennial Meeting
Miesto: Boston, Massachusetts, USA
web: www.srcd.org/biennial.html

***

- **17 - 21. apríl 2007**
2nd International Congress or the World Federation of Societies of Biological Psychiatry
Miesto: Santiago, CHILE
web: <http://www.wfsbp.org/>

***

- **18 - 21. apríl 2007**
Society for Behavioral Medicine Annual Meeting
Miesto: Miami Beach, Florida, USA
web: <http://www.sbm.org/>

***

- **29. apríl - 1. máj 2007**
Second Middle East and North Africa Regional Conference of Psychology
Miesto: Amman, Jordánsko

***

- **9-13. máj 2007**
5th Biennial Conference of the International Academy for Intercultural Research
web: www.interculturalacademy.org/

***

- **9-12.máj 2007**
European Congress of Work and Organizational Psychology
Miesto: Štokholm, Švédsko
web: www.eawop2007.org

***

- **31. máj - 2. jún 2007**
Jean Piaget Society Meetings
Miesto: Amsterdam, Holandsko
web: <http://www.piaget.org/>

Na Slovensku a v Čechách

***

- **3 - 6.7 2007**
10-ty Európsky kongres psychológie
Miesto: Praha, Česká republika
web: www.ecp2007.com/intro.htm

BLAHOŽELÁME

**Jubilujúci kolegovia v prvom polroku 2006
(v abecednom poradí bez titulov):**

BLAŠKOVIČ OSKÁR
BRAŽINA IVAN,
BUSTINOVÁ ĽUDMILA
FALATKOVÁ JUSTÍNA
GAJDOŠIK OTTO
GONDOVÁ EVA
HARINEKOVÁ MILADA
HARMINC JÁN
HODÁLOVÁ OĽGA
KAČÁNYIOVÁ JARMILA
KAMENSKÝ IVAN
KOLÉNYI EUGEN
KOPAL JOZEF
KRALLOVÁ MARTA
KROČKOVÁ ŠTEFÁNIA
MEDVEĎOVÁ ĽUBA
MIZERÁKOVÁ ANNA
NOVÁ JOZEFA
ŠELC TEODOR
ŠIMEK FRANTIŠEK
ŠOŠ JÁN
ŠOŠOVÁ HELENA
UHROVÁ ALENA
VALICA MIROSLAV
VLKOLINSKÝ DUŠAN
VONKOMER JÁN
ZALA GABRIEL
ZELENÁ HANA

Otvorený list vedúceho Katedry psychológie FiF UK
Doc. PhDr. I. Brezinu, PhD. Doc. PhDr. J. Koščovi, CSc.

Vážený pán docent,

uplynulo veľa času odkedy je Vaše meno, meno uznávaného odborníka v oblasti psychológie, spojené s Filozofickou fakultou Univerzity Komenského.

Výsledkom Vašej bohatej činnosti sú monografie a desiatky štúdií doma i v zahraničí, vďaka čomu ste sa stali jedným z našich najvýznamnejších odborníkov pre oblasti poradenskej a biodromálnej psychológie ako i histórie psychológie.

Odbornou autoritou, ochotou a ľudsky citlivým prístupom ste veľkou mierou prispeli ku kvalifikačnému rastu fakulty, k rozvoju niekdajšieho Psychologického ústavu FiFUK, ale i iných významoch inštitúcií na Slovensku. Veľké ocenenie si zaslúži Vaše pôsobenie vo funkcii zástupcu riaditeľa Psychologického ústavu FiFUK, vo Vedeckej rade Filozofickej fakulty UK ako i vo vedeckých grémiách a komisiách. Bohaté poznatky a učiteľský talent ste, vážený pán docent, neuplatnili len v posluchárňach našej fakulty. Z Vašich kníh a štúdií sa roky učia stovky študentov po celom Slovensku.

Vážený pán docent, dovoľte nám, aby sme Vám v súvislosti s Vaším významným životným jubileom v mene Filozofickej fakulty UK a jej Katedry psychológie poďakovali za tvorivú a koncepčnú prácu a Váš čas, ktorý ste v prospech nás venovali.

Veríme, že Vám zdravie dovoľí i naďalej ostať v kontakte s našou fakultou a Katedrou psychológie a svojím poznaním a skúsenosťou prispějete k ich ďalšiemu rozvoju. Vďaka Vám za vynaložený čas, energiu a námahu, za inšpirujúce podnety, návrhy, či postrehy, ktorými ste výrazne zasiahli do rozvoja Filozofickej fakulty UK.

Do ďalších rokov Vám úprimne želáme, vážený pán docent, najmä dobré zdravie, a následne elán a dostatok síl na tvorivú aktivitu, ktorou nám stále môžete pomôcť v rozvoji psychologických vied a v smerovaní psychológie na Slovensku.

V úcte,

*Doc. PhDr. Igor Brezina, PhD.,
vedúci Katedry psychológie FiFUK*

Rozhovor s jubilantom doc. PhDr. Oskarom Blaškovičom, CSc.

Doc. PhDr. Oskar Blaškovič, CSc. oslavuje v októbri 2006 svoje životné jubileum. Počas svojej plodnej profesijnej kariéry prispel k výraznému rozvoju poradenskej, pedagogickej a školskej psychológie. Patrí v histórii psychologického poradenstva k osobnostiam, ktoré sa zaslúžili o skvalitňovanie a rozvíjanie jeho systému na Slovensku.

Výsledky celoživotnej vedeckej a učiteľskej práce doc. Blaškoviča sa vyzdvihli na medzinárodnej vedeckej konferencii *Násilie v školách*, ktorú zorganizovala Asociácia školskej psychológie SR a ČR v Banskej Bystrici v dňoch 31.8. – 2.9. 2006. Zdôraznil sa najmä jeho významný podiel na vzniku a rozvoji školskej psychológie ako samostatnej psychologickéj disciplíny, na vypracovaní a overení koncepcie práce školského psychológa v školách a v školských zariadeniach a na legislatívnom ukotvení tejto novej psychologickéj profesie v zákone a vyhláske.

Pri tejto príležitosti uverejňujeme s jubilantom rozhovor.

Pán docent, môžete nám, ale najmä naším mladým kolegom, priblížiť výsledky svojho profesijného života a poradenskej a školskopsychologickej práce počas celej profesijnej kariéry?

Na Filozofickej fakulte UK v Bratislave som študoval odbor psychológia a štúdium som ukončil doktorátom v r. 1950. V r. 1964 som dosiahol vedeckú hodnosť CSc. a v r. 1975 som sa habilitoval za docenta pre odbor pedagogická psychológia. Rád spomínam najmä na roky strávené v oddelení pedagogickej psychológie vo Výskumnom ústave pedagogickom, ale najmä na roky práce prežité na Katedre pedagogickej psychológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, kde pod mojim vedením ukončilo mnoho študentov vysokoškolské psychologické a učiteľské štúdium, ako aj doktorandské štúdium v oblasti pedagogickej a školskej psychológie.

Aké sú vlastne výsledky vašej práce vo Výskumnom ústave, kde ste pracovali, ako viem plných 23 rokov?

Najprv som sa zaoberal aplikáciou učenia I.P.Pavlova v psychológii najmä v súvislosti s predštartovým stavom u športovcov, potom som skúmal vplyv výrobných prác na utváranie osobnosti žiakov. Po roku 1960 som pracoval v oblasti školského a profesionálneho poradenstva a stal som sa jedným zo spoluvýtvorcov systému psychologického poradenstva v Československu.

V rokoch 1969-1970 som spolu s kolegom doc. PhDr. Jurčom, CSc. pripravil a riadil exaktný výskum vedomostí žiakov základných škôl, kedy počas dvoch dní bolo vyskúšaných cca 27 tisíc žiakov 9. ročníka didaktickými testami zo slovenského jazyka, matematiky, fyziky a dejepisu. Následné štatistické spracovanie výsledkov výskumu potom umožnilo vyhotoviť mapy vedomostej úrovne žiakov Slovenska.

Iste mali výsledky tohto výskumu zaslúžený ohlas?

Skutočne máte pravdu. Výsledky vzbudili pozornosť nielen u nás, ale aj v zahraničí a publikovali ich aj v odborných časopisoch v Poľsku, Juhoslávii, USA a Grécku.

Je známe, že k vašim ďalším významným aktivitám patrí aj výskumná práca v oblasti psychológie učňovskej mládeže a že za túto prácu ste dostali vyznamenanie z Ministerstva priemyslu?

V rámci týchto psychologických aktivít som vyvinul obrázkový záujmový test pre voľbu povolania žiakov, ktorý potom výchovní poradcovia a neskôr aj školskí psychológovia úspešne využívali vo svojej práci .

Aj neskôr som sa ako psychológ venoval mládeži a ich možnostiam výberu vhodných profesií vychádzajúcich z ich osobných predpokladov a požiadaviek spoločenskej praxe. Spolupodielal som sa na Slovensku medzi prvými na príprave informačného poradenského počítačového programu POSDEX určenému pre správnu voľbu povolania žiakov a študentov. Program a jeho výsledky potvrdili nevyhnutnosť zapojiť počítače do diagnostiky profesijných záujmov ako aj do individuálneho poradenstva v oblasti profesionálnej orientácie a voľby povolania mladých ľudí.

Posledné roky ste sa svoj profesijný záujem venovali rozvoju školskej psychológie, príprave a vzdelávaniu budúcich školských psychológov a vytváraniu systemizovaných miest školských psychológov na školách?

Je to časť môjho profesijného života na ktorú spomínam skutočne veľmi rád. V polovici 90. rokov som sa spolupodielal na vzniku samostatného predmetu Školská psychológia v rámci učebného plánu denného vysokoškolského štúdia študijného odboru Psychológia a spolu s kolegami na Katedre psychológie FFUK som začal organizovať dvojročné Špecializačné štúdium zo školskej psychológie zamerané na špecializovanie sa v novovzniknutej profesii školský psychológ. Som presvedčení, že táto psychologická profesia má najmä v súčasnosti v školách svoje opodstatnenie a že môže pomôcť pedagogickým pracovníkom škôl, ale aj rodičom žiakov rozvíjať osobnosť detí a rýchlejšie a kvalitnejšie riešiť ich problémy v správaní, učení a kariérovom poradenstve.

Ďakujem za rozhovor a želám v mene svojom aj v mene ostatných psychológov veľa zdravia, šťastia, energie, pohody a optimizmu, ktorý bol vždy trvalou charakteristikou vašej osobnosti.

Zhovárala sa: Eva Gajdošová

P. Háva kol.: Násilí na pracovišti v oblasti zdravotníckých a sociálnych služieb v ČR

Kostelec nad Černými lesy: Institut zdravotní politiky a ekonomiky, 2004. 136s.

Názov publikácie čitateľom naznačuje, že autori v nej riešia aktuálnu a závažnú problematiku, akou je násilie na pracovisku. Danej problematike sa venuje systematická pozornosť odbornej verejnosti najmä v Amerike a Austrálii. V Európe je to najmä v Nemecku a v ostatnom čase v Bulharsku. Pozitívom publikácie je, že sa venuje danej problematike tak komplexne v konkrétnej profesii.

V rozsahu 136 strán s použitím približne 117 literárnych zdrojov sa kolektív autorov zaoberá príčinami násilných javov na pracovisku vo všeobecnosti, ako aj v podmienkach zdravotníckych a sociálnych služieb a analyzuje ich zákonitosti a súvislosti. Predkladaný zborník je výstupom teoretických štúdií a prvých výsledkov empirického výskumu.

Práca obsahuje osem kapitol, s viacerými podkapitolami, v ktorých autori systematicky a komplexne riešia zvolenú oblasť problému. V prvej kapitole – *Príčiny a prevencia násilia na pracovisku v zdravotníctve a sociálnej starostlivosti – medzinárodné skúsenosti*, sa J. Veselá zameriava na niektoré zahraničné skúsenosti s riešením problematiky násilia na pracovisku v konkrétnych podmienkach zdravotníckych a sociálnych služieb. Čitateľa oboznámi so zahraničnými výskumami, ktoré poukazujú na výskyt násilia jednak medzi pacientmi/klientmi a zdravotníckym personálom, ako aj medzi spolupracovníkmi navzájom. Za podobne ohrozujúce prostredie možno považovať aj prácu v sociálnych službách, či školstve. Autorka poukazuje na dôležitosť odhalenia príčin, ktoré by k nemu mohli viesť a snahu odstrániť ich, alebo aspoň znížiť ich dopady skôr, než k násiliu skutočne dôjde. Pozornosť zameriava práve na prínos preventívneho pôsobenia a na široké povedomie o tom, ako príčiny násilia eliminovať.

Autorom druhej kapitoly – *Prevencia násilia v zdravotníctve a sociálnej starostlivosti* je I. Angelovski. Venuje sa v nej analýze situácie a prevencie miery násilia na pracovisku. Vychádza zo sekundárnych analýz a publikovaných výskumov. Zameriava sa na celosvetové výskumy realizované v zdravotníckom a sociálnom sektore, ktoré poukázali, že ide o alarmujúcu situáciu, ktorá musí byť zastavená. Jeden z výskumov, ktorý bol realizovaný po celom svete, poukazuje na vysoké riziko u zdravotníckych a sociálnych pracovníkov ohľadne násilia na pracovisku okrem prevencie, ktorá nie je jednoduchá, vidí riešenie v širokej prezentácii veľkosti problému. Predpokladá, že riešenie by sa malo uskutočniť na úrovni celosvetovej, štátnej i lokálnej a to aj za pomoci manažmentu inštitúcií i podpory zo strany vlády a národných zákonov.

Tretia kapitola má názov – *Právne aspekty násilia na pracovisku v podmienkach zdravotníckych a sociálnych zariadení v ČR* a jej autormi sú D. Brůha a V. Tomek. Vymedzujú pojmy zdravotníctvo, zdravotnícka starostlivosť, sociálne služby a venujú sa porozumeniu rozdielov jednotlivých profesií v zdravotníctve. Autori podávajú prehľad právnych aspektov, súvisiacich s násilím na pracovisku v sledovaných rezortoch z pohľadu pracovného, občianskeho a trestného práva.

Autorkou štvrtej kapitoly s názvom *Legislatívne a iné opatrenia vedúce k zníženiu násilia na pracovisku v krajinách EÚ* je L. Ripová. Autorka za pomoci analýzy dokumentov zahraničných štúdií a publikácií mapuje situáciu v oblasti legislatívy. Právna úprava problematiky násilia na pracovisku je v krajinách EÚ rozdielna. Z tohto dôvodu Európska Komisia a Európsky parlament kládli dôraz na to, aby členské krajiny prijali do r. 2005 inovatívne opatrenia týkajúce sa problému sexuálneho obťažovania. Európska Komisia zdôraznila v r. 2002 nutnosť nového právneho dokumentu, ktorý by riešil psycho – sociálne riziká vo vzťahu k násiliu na pracovisku. V sledovanej kapitole okrem iného zaujmú čitateľa aj výňatky z Európskej smernice o bezpečnosti a zdraví pracujúcich z r. 1989, výňatok zo zákona o ochrane proti sexuálnemu obťažovaniu, či modelová kolektívna dohoda k násiliu na pracovisku.

V piatej kapitole pod názvom *Prehľad medzinárodných výskumných aktivít v oblasti násilia na pracovisku*, autori L. Nesvadbová a P. Háva zameriavajú pozornosť na medzinárodné výskumy. Poukazujú na skutočnosť, aké ťažké je objektívne posúdenie skutočného výskytu násilia na pracovisku vzhľadom na rôznorodosť definícií. Zaujímavé je poznanie, že narastaním rôznych foriem násilia v spoločnosti sa tieto stávajú brutálnejšími a tento fenomén sa odráža aj v pracovnom prostredí. Aj keď násilie ako jav je vo všeobecnosti alarmujúce, niektoré profesie sú rizikovejšie a to najmä tie, v ktorých pracovníci prichádzajú do styku s ľuďmi.

Analýza jednotlivých medzinárodných výskumov poukazuje na nutnosť jednotnej metodiky v krajinách kde sa výskumy realizujú. Pre objektivitu výsledkov je nevyhnutný presný výklad pojmov a javov, ktoré majú byť mapované, s prihliadnutím na špecifický historický vývoj a kultúru jednotlivých krajín. Autori vyselekovali konkrétne štúdie, ktoré sa týkajú bezprostredne násilia v zdravotníckych pracoviskách a v závere podávajú doporučenia.

Šiesta kapitola – *Násilie v zdravotníctve – štúdia z Bulharska*, ktorej autorom je I. Kokalov, proklamuje nedostatok pozornosti v spoločnosti k predkladanej problematike. Násiliu je v Bulharsku prejavovaná značná miera tolerance a objektívne posúdenie miery násilia je obtiažne vzhľadom na skutočnosť, že prípady násilia na pracovisku sú zriedka nahlásené zodpovedným orgánom. Výsledky výskumu poukazujú, že fyzické násilie nie je pre zdravotnícky rezort v Bulharsku typické a všeobecne sa objavuje v prípadoch konfliktov medzi personálom a lekárom. Zdravotné sestry sú ohrozené z toho dôvodu, že sú v priamom kontakte s pacientom a občas slúžia ako naráznik. Výsledky výskumu poukazujú aj na niektoré faktory vyvolávajúce prejavy násilia a na fakt, že v súčasnosti v Bulharsku neexistujú žiadne účinné špecifické stratégie zamerané na násilie na pracovisku.

Siedmej kapitole – *Prvé výsledky dotazníkového šetrenia k projektu Násilia na pracovisku v zdravotníctve a sociálnych službách v ČR*, autorov B. Čabanovej, K. Dobiášovej, H. Hnilicovej a J. Uzla, je venovaná najväčšia pozornosť. Autori v nej objektívne popisujú výsledky výskytu násilia na pracovisku v sledovaných profesiách v ČR. Použili dotazníky vypracované odborníkmi medzinárodných organizácií ako nástroj slúžiaci ku komparácii problematiky násilia v niekoľkých krajinách sveta, s otvorenou možnosťou pre ďalšie krajiny na porovnanie vlastnej situácie so zistenými výsledkami.

Výber respondentov prebiehal podľa pokynov medzinárodných organizácií a zahŕňal sektor verejný aj súkromný, všetky kraje ČR a takmer všetky typy zdravotníckych a sociálnych zariadení. Výsledky poukázali na fakt, že násilie na pracovisku v oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb je vnímané ako problém. V priebehu posledných 12 mesiacov bolo z celkového počtu respondentov fyzicky napadnutých takmer 12%, slovné bolo napadnutých 38% a skúsenosť so sexuálnym obťažovaním malo 3,2% respondentov. 1% respondentov zažilo rasové ponižovanie. Výsledky sú spracované s prehľadom v grafickej a tabuľkovej podobe a v záveroch sú z hľadiska demografických ukazovateľov popísané prvé výsledky dotazníkového výskumu.

Posledná, ôsma kapitola, spracovaná autormi M. Palečkom a L. Svobodovou: *Expertné šetrenie*, je zaujímavým doplnením a spštením publikácie sledovanej problematiky z hľadiska zmapovania názorov odborníkov z radov teórie i praxe v ČR. Experti sa zhodujú v názore, že násilie v spoločnosti a na pracoviskách je závažným a rozširujúcim problémom a vnímajú ho ako celosvetový problém. Doporučujú zmapovať aktuálnu situáciu, získať validné a spoľahlivé výsledky, publikovať ich, poukázať na problém a zverejňovať pozitívne príklady riešenia prípadov násilia z praxe. V záveroch poukazujú na potrebu prevencie násilia na pracovisku ako súčasť podnikovej politiky. Jednou formou je dodržiavanie BOZP a medzi iné možno zaradiť informovanosť zamestnancov, nácvičky postupov pri zvládaní agresívneho správania, či spoluprácu so psychológom.

Kolektív autorov predkladá čitateľovi text vstupnej teoretickej štúdie a empirický výskum, s ohľadom na ďalšie doplnenie a dopracovanie. Publikáciu autorov odporúčame tak pre odborného čitateľa, ako aj pre širokú verejnosť. Osobitne bude zaujímavá a podnetná pre ľudí v záťažových profesiách, najmä z ohrozených skupín – v zdravotníckych a sociálnych rezortoch, ktorí si pri práci s pacientmi/klientmi zaslúžia úctu a uznanie.

Zuzana Drgoňová

Anna Freudová: Já a obranné mechanizmy

Praha, Portál, 2006, s.119.

Vydavateľstvo Portál vo svojej produkcii psychologickej literatúry sleduje dva trendy. Na jednej strane publikovať nové, aktuálne publikácie, ktoré prinášajú najnovšie informácie a reflektujú súčasnú situáciu v psychologických vedách, a na druhej strane publikovať klasické texty psychologickej histórie. Recenzovaná publikácia parí medzi druhú skupinu, keďže prvé vydanie tejto knihy vyšlo už v roku 1936. Jej autorka Anna Freudová, dcéra, spolupracovníčka aj spoločníčka zakladateľa psychoanalýzy Sigmunda Freuda, v nej položila základné kamene teórie obrán, ako sa vo svojom historickom prehľade psychoanalýzy vyslovili S. Mitchell. Publikácia Já a obranné mechanizmy je veľkým krokom v procese, ktorý psychoanalýza začala hneď potom, ako pominula prvotná fascinácia Freudovým odhalením nevedomých procesov, a to prisúdením väčšej aktivity a moci samotnému egu. Preto je Anna Freudová spolu s Hartmannom a inými autormi často zaradovaná k novému prúdu psychoanalýzy - egopsychoanalýzy.

Podme však k recenzovanej publikácii. Toto klasické dielo psychoanalýzy nie je rozsahom veľké, má len 119 strán, no autorka na malom priestore autorka jasne a zrozumiteľne načrtáva úlohu Ja (Ega) v procese vyrovnávania sa s nepríjemným prežívaním tak ako ju vidí psychoanalýza. Kniha má štyri časti. Prvá z nich s názvom Teória obranných mechanizmov obsahuje 5 kapitoly. V tej prvej kapitole Anna Freudová objasňuje posun psychoanalýzy - od zamerania na nevedomie k zameraniu na Ego. Skúmanie činnosti Ega je užitočnejšie, pretože v jeho činnosti sa odzrkadľuje aj činnosti nevedomia. Obsahom druhej kapitoly sú techniky psychoanalýzy, využívané na pozorovanie duševných procesov. Autorka na záver tejto kapitoly znovu obhajuje dôraz na Ja a jeho procesy. V úvahách tohto typu pokračuje aj v tretej kapitole, keď poukazuje na to, aké všetky činnosti Ega sa môžu stať predmetom analýzy. V štvrtej kapitole sa venuje obraným mechanizmom ako takým, vymenováva ich 10. V piatej kapitole rozlišuje rôzne motivácie k obrane, napr. obrana proti pudu vyvolaná úzkosťou Superega, obrana voči pudom vyvolaná úzkosťou zo sily pudu, obrana voči pudu z reálnej úzkosti apod.

V druhej časti Anna Freudová popisuje aktivitu Ega pri zvládaní reálnej nepríjemnosti a reálneho nebezpečenstva. Prejavy Ega v tejto činnosti sú tri, poprenie vo fantázii, poprenie slovom a činom a obmedzením aj, t.j. akýmsi obmedzením aktivít, ktoré by mohli priniesť ohrozenie. Autorka venuje každému prejavu osobitnú kapitolu, pričom text obohacuje konkrétnymi príkladmi z vlastnej praxe, a vysvetľuje ho aj na príklade slávnych psychoanalytických kazuistik (malý Hans). V tretej časti uvádza Anna Freudová konkrétne príklady obrán? Identifikáciu s útočníkom a obranný altruizmus. Práve pri pojednávaní o altruizme ako o obrane je viditeľný redukcionizmus rannej psychoanalýzy, ktorý jej vyčítali mnohí humanisti - autorka pochybuje, či vôbec existuje skutočný altruistický vzťah k blížnemu. Až po dlhom čase po vyjdení tohto diela totiž niektorí psychoanalytici pod vplyvom humanizmu a existencializmu začali rešpektovať autonómiu ľudských hodnôt a prestali sa na ideály a človeka pozerat' ako na obranné reakcie. Posledná časť knihy sa

venuje aktivite ega v špeciálnom vývinovom období - puberte, kedy nastáva významná fáza a nový nástup pudového života. Autorka popisuje viacero spôsobov ako sa pubescentovo Ego s týmto nástupom a z neho plynúcim ohrozením vyrovnáva, napr. askéza, intelektualizácia, či nadmerná identifikácia sa s idolom.

Je potrebné oceniť vydavateľstvo Portál, že sa rozhodli toto známe dielo sprístupniť širokému okruhu českých a slovenských čitateľov, pretože doteraz ho poznali skôr len z učebníc psychológie osobnosti, prípadne niektorí z nemeckého či anglického originálu. Možno ešte slovo k prekladu základných pojmov. Český prekladateľ používa v texte výlučne české pojmy Ono, Já a Nadjá, čo bolo pre mňa pri čítaní trochu rušivé. Predsa len, z iných prekladov aj z anglických kníh som skôr zvyknutý na z latinčiny odvodené termíny Id, Ego a Suprego, ktoré používam aj v tejto recenzii. Knihu môže byť užitočná študentom psychológie ako jedno zo základných čítaní o psychoanalýze, ale aj psychológom v praxi, ktorí sa chcú inšpirovať myšlienkami tejto veľkej postavy psychoanalýzy. Pri jej čítaní je však dobré mať na pamäti vývoj, ktorým psychoanalýza (resp. časť je predstaviteľov) prešla od prvého vydania tejto knihy.

Peter Halama

Glen O. Gabbard: Dlhodobá psychodynamická psychoterapia **Trenčín, Vydavateľstvo F, 2006, 215 s.**

Kniha *Dlhodobá psychodynamická psychoterapia* je stručným, ale veľmi obsažným úvodom do problematiky dlhodobej psychoterapeutickej práce s pacientom, ktorá vychádza z psychodynamických konceptov osobnosti a psychopatológie. Jej autor, Glen O. Gabbard, je známy americký psychiater a psychoterapeut, ktorý napísal viacero monografií a odborných publikácií venujúcich sa psychoanalýze a psychodynamickej terapii. Kniha je naozaj veľmi dobre čitateľná. Za jej hlavné pozitívum však považujem to, že je v nej psychodynamická terapia zasadená do súčasného kontextu, v ktorom sa kladie dôraz na integráciu terapeutických prístupov a na empirické dokladovanie účinnosti psychoterapie a preskúvanie jej procesu. Čitateľ je tak niekedy prekvapený (v mojom prípade to bolo príjemné prekvapenie) dost' výrazným posunom pri chápaní a definovaní niektorých pojmov oproti ich klasickej prezentácii Sigmundom Freudom.

V úvode autor predstavuje základné koncepty a princípy psychodynamickej psychoterapie. Aj keď' súčasná psychodynamická psychoterapia je integráciou viacerých psychoanalytických a hlbinnno-psychologických prístupov (Freudova psychanalyza, ego-psychológia, self-psychológia, teória objektných vzťahov, Bowlbyho teória pripútania a i.), môžeme v nej nájsť všeobecné princípy, spoločné všetkým týmto prístupom. K nim patrí na prvom mieste predpoklad, že veľká časť duševného života je nevedomá. Ďalej sa zdôrazňuje dôležitosť a význam prenosu a terapeutovho protiprenosu, aj keď' tieto

koncepty prešli počas storočnej histórie psychodynamickej terapie značným vývinom. Ďalším základným princípom je dôsledné preskúmavanie pacientovho odporu voči terapeutickému procesu. Ďalej sú to presvedčenia, že symptómy a správanie môžu často slúžiť viacerým súčasným funkciám, a že dôležitým faktorom vývinu osobnosti sú zážitky z detstva.

V ďalšej časti sa autor zameriava na psychodynamické zhodnotenie prípadu a formuláciu psychodynamickej koncepcie (tvorba hypotéz ohľadom príčin a podmieňujúcich faktorov pacientových problémov a stanovenie cieľov liečby). V tejto časti sa autor podrobnejšie venuje obranným mechanizmom. Obranné mechanizmy hierarchizuje na primitívne obrany (ako napr. štiepenie, projektívna identifikácia, disociácia, ktoré sú charakteristické pre primitívne organizovanú osobnosť, napr. pri hraničnej poruche osobnosti), obrany vyššej úrovne (tiež neurotické obrany, napr. identifikácia, presun, intelektualizácia, reaktívny výtvor, typické pre neurotickú organizáciu osobnosti) a zrelé obrany (napr. humor, potlačenie, askéza, altruizmus). Autor v nich takisto spája príspevky viacerých teoretikov a snaží sa o ich súčasnú integráciu.

Ďalšie kapitoly sa venujú praktickým psychoterapeutickým otázkam. V nich je niekedy autor až príliš konkrétny (napr. navrhuje vhodné témy na rozhovor pri ceste z čakárne do ambulancie), jeho odporúčenia sú však vo väčšine prípadov veľmi hodnotné a pre začínajúceho psychoterapeuta naozaj užitočné, pretože autor je skutočne erudovaným odborníkom s bohatou klinickou skúsenosťou. V kapitole o psychodynamických intervenciách autor predstavuje expresívno-suportívne kontinuum intervencií, pri ktorom čitateľ zisťuje, že psychodynamická terapia nie je ani zďaleka len o interpretáciách. Pri opise terapeutického štýlu autor búra ďalší mýtus o anonymnom, neutrálnom terapeutovi s kamennou tvárou, ktorý odpovedá protiotázkou. Súčasný psychodynamický psychoterapeut je empatický a akceptujúcimi, v špecifických situáciách prístupný sebaodhaleniu.

Kapitola o terapeutických cieľoch predstavuje naozaj ich širokú škálu. Psychodynamická terapia môže prispieť k vyriešeniu vnútorných konfliktov, prehĺbiť sebazpoznanie, či viesť k adaptívnejšiemu interpersonálnemu fungovaniu. Novšie prístupy (napr. Mitchell), značne ovplyvnené konštruktivistickou paradigmou, považujú za cieľ vytváranie významov v terapeutickom dialógu. Nevedomé sa stáva viac vedomým prostredníctvom toho, že osoba chápe významy, ktoré boli doposiaľ skryté a ťažko pochopiteľné.

Záverečné kapitoly sa venujú terapeutickým otázkam práce s odporom, prenosom a protiprenosom. Autor sa dotýka aj otázky práce so snami a fantáziami v terapii, ktoré sú tradične považované za bohatý zdroj informácií o pacientovi a jeho vzťahu k terapeutovi.

V poslednej kapitole sa autor venuje hodnoteniu kompetencie v psychodynamickej psychoterapii. Kniha je totiž súčasťou päť zväzkovej série (ktorú celú súčasne autor aj edituje) *Jadrové kompetencie v psychoterapii*. Dlhodobá psychodynamická psychoterapia je zahrnutá medzi päť jadrových kompetencií v špecifických formách psychoterapie pre amerických lekárov – rezidentov (lekár počas postgraduálneho štúdia pred získaním kvalifikácie v špecifickom odbore).

Knihu považujem za naozaj “sviežu”, veľmi pútavo a didakticky vhodne napísanú. Odporučil by som ju hlavne začínajúcim psychoterapeutom, ale aj všetkým psychológom. Za jej základnú prednosť považujem jej aktuálnosť (v originály vyšla v roku 2004), jej snahu o predstavenie súčasného pohľadu na psychoterapeutickú liečbu založenú na psychodynamických koncepciách fungovania osobnosti.

Matúš Bieščad

Jeffrey A. Kottler, Jon Carlson: Nezdařená terapie

Praha, Portál, 2006, 216 s.

Odvážnou cestou priznania si vlastných chýb, a to tých najhorších, sa vybrali autori Jeffrey Kottler a Jon Carlson. Ich prvotná myšlienka, zistiť slabosti v praxi známych psychoterapeutov, je snád paradoxom v literatúre, kde sa stretáme hlavne s ukázkovými príkladmi úspešných terapií. Ak sa dočítame o kritike, zväčša ide o iných, nie seba. Práve preto je čítanie nevydarených (ak nie priam “pokazených” terapií) zaujímavé. Možno povedať, že je to istým spôsobom oslobodzujúce. Ak sa stretáme s chybami (občas dokonca začiatočnickými) u tých, u ktorých sme zvyknutí na ideálne sedenia, pocíťujeme úľavu z imperatívu dokonalosti. Na profesionálnej ceste stávania sa dobrým psychoterapeutom vidíme cieľ, ako sa terapia má robiť. Naopak, v recenzovanej publikácii sa nám predkladá, na konkrétnych príkladoch, čomu sa aj skúsení terapeuti nevyhli, na čo si nedali pozor a kde prehliadli riziko pochybenia. Vstupujeme do deja jednej či viacerých terapií dvadsiatich dvoch amerických terapeutov, vrátane oboch autorov. Vnímajúc ich chyby sme konfrontovaní s vlastným konaním, ktoré sa týka terapeutickkej praxe.

V úvodnej kapitole predkladajú autori postup, ako prebiehali rozhovory, aké boli otázky, ktorými zahrnuli vybraných “hostí”, čo očakávali od tohto projektu a na konci si vyhradili zas priestor na zhrnutie celého priebehu. Ostatných dvadsaťdva kapitol je venovaných jednotlivým psychoterapeutom. Každý z nich je na začiatku autormi predstavený svojou činnosťou a publikáciami.

Jazyk v knihe nie je jednotný, závisí od toho - ktorého terapeuta, ktorý sa prejavuje osobitým štýlom. Zväčša je však hovorový, čím robí čítanie ľahkým. Priebežné, niekedy vtipné vstupy autorov robia knihu tiež čitateľnejšou. Zdieľajú nahlas svoje pocity zo situácií, akoby ich oni prežívali. Absentujú však ich kritické pripomienky. Voči svojim “hostom” sú súhlasní, pochvalní, pritakávajúci každému, napriek tomu, že hostia si niekedy protirečia.

V knihe nachádzame názory, čo je zlé, neúspešná terapia. Odpovede sa líšia a možno konštatovať, že pokrývajú istú škálu – od pocitu úplnej zodpovednosti terapeuta za výsledok až po dištancovanie sa zodpovednosti za to, ako terapia dopadla. Prípadne neúspech považujú nie za neúspech alebo rozlišujú neúspech od ne-úspechu. Niektorí vybrali prípady zo súkromných sedení pred mnohými rokmi, iní, naopak z nedávnych

verejných vystúpení. (Akoby ich k tomu privádzala otázka, načo vyťahovať niečo, čo sa nikto nedozvie a prípad je dávno uzatvorený?) Čestnosť a úprimnosť v týchto prípadoch svedčí o vysporiadaní sa s negatívnymi zážitkami a zrelosti terapeuta.

Na záver uvediem istý príklad. Ak vnímame zrnko piesku v perle ako niečo zlé, čo tam nepatrí, sme na nesprávnej ceste. Ak poprieme, že vnútri, navonok sa javiacej perlete, je aj piesok, máme do činenia s lacnou bižutiou. U niektorých z opýtaných terapeutov som sa však s priznaním si vlastnej chyby a omylnosti nestretla. Ich "kvázichyby" boli nimi samými vysvetlené ako pozitívum, ako niečo, čo nebolo možné zmeniť, dokonca to bolo (vraj) v danej situácii najlepšie riešenie. Prípadne poukázali, len tak mimochodom, na chyby svojich kolegov. Viacerým nechýbalo zvýšené sebavedomie, ktoré prezentovali výrokmi o vlastnej úspešnosti hraničiace s chválením sa. Tiež prezentujú (či propagujú?) svoje vlastné teórie, ktoré vnímam v kontexte knihy ako redundantné. Čitateľ však hľadá práve chyby, ktoré sú skutočne chybami a spôsobené prirodzenou ľudskou či profesionálnou nedokonalosťou. Nedovolím si hodnotiť nakoľko (úprimne) sa terapeuti "vyspovedali" zo svojich chýb. Rozdiely medzi nimi sú však očividné a, paradoxne, najlepšie vyznievajú tí, ktorí sa dopustili najväčších chýb. Právě perly sú naozaj vzácnosťou...

Alena Halmešová

Ján Praško, Jana Vyskočilová, Jana Prašková: Úzkosť a obavy. Jak je překonat

Portál, Praha, 2006, 226 strán.

Psychiatri a psychoterapeuti MUDr. Jánovi Praškovi, CSc. vychádza ďalšia kniha, tentokrát spolu s Janou Vyskočilovou a Janou Praškovou. Kniha Úzkosť a obavy je určená ľuďom trpiacim nadmernými obavami, starosťami a stresujúcimi myšlienkami či predstavami t.j. ľuďom s Generalizovanou úzkostnou poruchou GAD. Tematicky je príručka členená do troch častí. Prvá kapitola umožňuje porozumieť faktorom vzniku tejto poruchy a zorientovať sa v jednotlivých typoch úzkostných porúch. V druhej kapitole kolektív autorov popisuje a vysvetľuje príznaky generalizovanej úzkosti: obavy a starosti, stresové reakcie, úzkostné chovanie, komunikačné problémy, negatívny sebaobraz, potiaže pri riešení problémov. Ďalšia časť knihy, obsahovo najprepracovanejšia, je venovaná liečbe generalizovanej úzkostnej poruchy. Prvých pár strán zaberá stručný popis liečby farmakami a psychoterapiou a ďalej sa autori zameriavajú na rôzne aspekty zmeny životného štýlu, ktoré môžu priniesť klientom úľavu. Sú to zvládanie obáv a starostí cez prácu s automatickými myšlienkami, zmenu podmienených pravidiel a jadrových presvedčení, expozície obávám a starostiam, experimenty s nových správaním v oblastiach ako relaxácia,

fyzické cvičenie, riešenie problémov, komunikačné zručnosti, plánovanie času a aktivít. Na záver autori uvádzajú tipy na udržanie dosiahnutých výsledkov a zoznam odporúčanej literatúry na ďalšie štúdium.

Za veľmi pozitívne považujem aj časté použitie kazuistík na ilustrovanie jednotlivých fenoménov, prehľadných tabuliek, vizuálne príťažlivého členenia textu, či sebvýpoved'ových dotazníkov.

Pre človeka poznajúceho viaceré tituly z pera autorov môžu pôsobiť nezáživne časti knihy, ktoré si pred tým prečítal v iných autorových publikáciách. Napríklad podkapitulu Návčik komunikačných dovedností možno nájsť v temer v nezmenenej podobe v knihe Ján Praško, Jana Prašková: Asertivitou proti stresu. Praha, Grada 1996.

Celkovo možno povedať, že kniha je veľmi prehľadne napísaná a poskytuje naozaj zaujímavé čítanie. Napriek tomu, že kniha je primárne určená ľuďom s GAD a ich príbuzným, poslúži aj odbornejšej populácii na rýchlu orientáciu v problematike alebo na odporúčenie klientom s GAD.

Júlia Halamová

Stanislav Bendl: Ukáznená trieda aneb Kázeňské minimum pro učitele

Praha, TRITON 2005. 298 s. ISBN 80-7254-624-4

Na pulloch kníhkupectiev s českou odbornou literatúrou má oprávnenú ambíciu upútať pozornosť čitateľov útla kniha s vtípnou ilustráciou na prebale, s pútavým a súčasne výstižným názvom. Jej autor sa v nej zameriava na veľmi aktuálnu a pre súčasnú spoločnosť prínosnú problematiku. Doc. PaedDr. Stanislav Bendl, PhD., dlhoročný pracovník Katedry pedagogiky Pedagogickej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe, ňou nadväzuje na svoju prvú knižnú publikáciu z danej oblasti *Školní kázeň, metody a strategie (Praha, ISV, 2001)*. S potešením možno konštatovať, že tieto dve odborné práce v súčasnosti vyplňajú biele miesto nielen na českom, ale aj na slovenskom knižnom trhu, keďže problému školskej disciplíny sa tak dôkladne, a v takom širokom odbornom rozsahu v našich podmienkach nevenujú iné knižné publikácie.

Cieľom recenzovanej práce je prispieť k rozboru veľmi zložitého javu akým je disciplína v škole, s užším zameraním na oblasť základného školstva. Uvedomujúc si veľké rezervy v tejto dobe v danej oblasti, autor si predsavzal poskytnúť "návrh opatrení na podporu disciplíny v školách, t. j. prevencie nedisciplinovanosti, ako aj jej nápravy a vedenia žiakov k disciplíne (s. 16). Odovzdávané posolstvo publikácie spočíva v rehabilitácii disciplíny (podľa autora zdravej a uvedomelej disciplíny) a v prezentovaní disciplíny ako nástroja ochrany žiakov a učiteľov na školách. Dôležité je, aby čitatelia (predovšetkým učitelia a vychovávateľa) pochopili rady a návody obsiahnuté v tejto knihe ako istý

súhrn odporúčaní (zásobník nápadov), po ktorých môžu v prípade potreby siahnuť. Možno ju chápať ako príručku prvej pomoci pre pedagógov. Na mieste je upozornenie autora “môžeme ukázať smer, naznačiť cestu, ponúknuť zásady a metódy práce so žiakmi, môžeme upozorniť na mnohé úskalia výchovateľskej práce, môžeme upozorniť na hrubé chyby, ktorých by sa mali učitelia vo svojej práci s deťmi vyvarovať, v žiadnom prípade však nemôžeme zaručiť, že naše odporúčania vždy a za každých okolností sa stretnú s úspechom (s. 16).

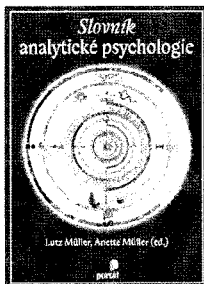
Snahu naplniť sledované zámery prezentuje S. Bendl, predovšetkým prostredníctvom obsahového zamerania ôsmich ťažiskových kapitol. Celkovo recenzovaná práca má tieto časti: predhovor, úvod, 8 kapitol, záver, zoznam literatúry, spolu 298 strán textu. Zaujímavo štruktúrovaná úvodná, prvá kapitola monografie približuje rôzne pohľady na kontext skúmaného problému. Rozoberá otázky disciplíny v detskej literatúre, poukazuje na spoločenskú a dobovú podmienenosť chápania disciplíny a tiež na učiteľstvo a “žiakovstvo” ako rizikové povolania, vyúsťuje do zdôraznenia disciplíny ako nosného cieľa výchovy. V druhej kapitole sa čitateľ dočíta o disciplíne ako nástroji ochrany dieťaťa a učiteľa v škole. Tretia kapitola poskytuje rozbor definícií disciplíny, najmä školskej disciplíny a poukazuje na súčasné možné interpretácie tohto pojmu. Štvrtá, dosť nepochopiteľne rozsahom najmenšia kapitola (2 s.), približuje prejavy nedisciplinovanosti v škole. Obsahom piatej kapitoly je diagnostika disciplíny a nedisciplinovanosti. Autor v nej podrobne opisuje a na príkladoch ilustruje použitie týchto metód: pozorovanie, škálovanie, dotazník, analýza školskej dokumentácie, projektívne techniky, rozhovor a akčný výskum. Šiesta kapitola poskytuje čitateľovi možnosť zamyslieť sa aké sú príčiny nedisciplinovanosti všeobecne, resp. ktoré faktory k nej vedú. V jednotlivých podčastiach autor vysvetľuje v čom spočíva princíp slobodnej vôle, kombinovaných faktorov, kruhovej kauzality. Ďalej približuje deväť skupín faktorov s možným vplyvom na nedisciplinované správanie sa žiakov a objasňuje východiská i aplikačné možnosti Dreikursovej teórie rušivého správania. Kapitulu autor uzatvára odporúčaním pre učiteľov, aby sa zamysleli, ktoré faktory nedisciplinovanosti žiakov môžu ovplyvniť, pričom na lepšiu orientáciu poskytuje čitateľovi súhrn typických príkladov problémového správania sa detí a mladých ľudí, ako aj prehľad vekových osobitostí detí a mládeže. Obsah siedmej kapitoly sa sústreďuje na modifikácie správania prostredníctvom techník založených na operačnom podmieňovaní. Objasnenie jednotlivých pravidiel a ich aplikácie autor vhodne dopĺňa príkladmi zo známej publikácie J. Cangelosioho Strategie řízení třídy (Praha, Portál, 1994). Záverečné časti kapitoly poukazujú na systematické posilňovanie a jeho možnosti aplikácie v základnej škole a taktiež na príkladoch približujú aký má byť počiatočný postup modifikácie správania podľa D. Fontanu. Zúročené poznatky a skúsenosti z dlhoročnej pedagogickej a výskumnej činnosti autora tvoria dôležité časti monografie, jej ôsmej a deviatej kapitoly. Podľa S. Bendla medzi nosné východiská školskej disciplíny uvádzané v ôsmej kapitole patria: portrét disciplinovaného žiaka s akcentom na jeho aktívny prejav; rešpektovanie potrieb dieťaťa a ich harmonizácia s potrebami spolužiakov, s požiadavkami školy a spoločnosti; prospešnosť disciplíny (dodržiavanie noriem správania by malo prinášať prospech nielen jednotlivému žiakovi, ale tiež jeho spolužiakom, triede, škole, obci a celej spoločnosti); napĺňanie práv dieťaťa (disciplína v škole, jej ciele, podoba, stratégie a metódy by mali byť v súlade s princípmi humanizmu); dosiahnuteľnosť

disciplíny (voliť takú podobu disciplíny v škole, aby jej dosiahnutie bolo primerané veku a individualite žiakov) a prirodzenosť nedisciplinovanosti (v rámci školského života nevyvodzovať z maličkostí zbytočne tvrdé postihy). Obsahové zameranie poslednej deviatej kapitoly tvoria opatrenia na podporu disciplíny v súčasnej škole. Jej štruktúra pozostáva z troch častí. Najskôr radí autor premyslieť si odpoveď na 8 kľúčových bodov predtým, než sa rozhodneme pristúpiť k disciplinárnemu zásahu. V rámci prvej časti ešte stručne informuje čitateľa o špecifických programoch na zlepšenie disciplíny v školách. V ďalšej časti predstavuje jeden konkrétny program K. Morgana, učiteľa základnej školy, na zlepšenie disciplíny v triede. V záverečnej, tretej časti uvádza S. Bendl vlastný návrh riešenia rešpektujúci podmienky súčasných českých škôl. Riešenie problému disciplíny v škole pozostáva podľa neho z troch rovín (prevencie, nápravy a výchovy k disciplíne), ktoré sú vzájomne prepojené. O opatreniach na podporu disciplíny v škole uvažuje v rámci štyroch podrobne rozpracovaných platforiem: škola, vedenie školy, učitelia a žiaci. Každá z nich má niekoľko skupín a podskupín konkrétnych opatrení. V závere práce sumarizuje autor podstatné myšlienky skúmanej problematiky. Plne sa stotožňujeme s názormi, že optimálne chápanie disciplíny smeruje k syntéze a harmónii medzi slobodou jednotlivca a záujmom kolektívu ako celku, ktorým sa sloboda reguluje a teda aj primerane obmedzuje. Taktiež je nesporné, že efektívne riešenie disciplíny nespočíva v jednom čiastkovom či izolovanom opatrení, ale vyžaduje komplexný prístup. Autor oprávnenne poukazuje na to, že komplexnosť v prístupe sa netýka len aplikácie metód a prostriedkov, ale zahŕňa aj diagnostiku disciplíny a nedisciplinovanosti, poznanie príčin disciplinárnych problémov, pozitívnej školskej klímy, angažovanosť učiteľov v otázkach spojených s problematikou disciplíny a mravnej výchovy a v neposlednom rade súčinnosť činiteľov podieľajúcich sa na výchove dieťaťa.

Medzi pozitíva a prednosti recenzovanej monografie patria: Obohatenie súčasnej českej (i slovenskej) odbornej literatúry o ďalšie nové poznatky a úskalia vychovávateľskej práce, týkajúce sa školskej disciplíny, predovšetkým v základnej škole. Ďalej objasnenie mnohознаčnosti výkladu školskej disciplíny s akcentom na multidisciplinaritu, multidimenzionalnosť a komplexnosť v prístupe ku skúmaniu tejto problematiky. Literárno-teoretické zvládnutie problému dokumentuje autor jasnou štylizáciou myšlienok, sklbením a prepojením naštudovaného materiálu s výskumnými výsledkami, skúsenosťami, konkrétnymi príkladmi a modelovými situáciami aj z vlastnej dlhoročnej učiteľskej praxe. Vychádza zo značného rozsahu (91) prevažne novších a najnovších českých i zahraničných odborných literárnych prameňov.

Kniha prináša veľa podnetov nielen učiteľom v praxi, ale aj študentom učiteľských a psychologických smerov na pedagogických a filozofických fakultách univerzitetného štúdia, ako aj študentom vyšších odborných i stredných škôl, ktoré pripravujú budúcich učiteľov alebo vychovávateľov. Autor ju venoval aj deťom, ktoré potrebujú jednak ochranu pred násilím svojich spolužiakov a jednak potrebujú ochranu samé pred sebou, pretože závažná nedisciplinovanosť v škole významne súvisí s budúcou kriminálnou dráhou jednotlivca. Je len prirodzené, že monografia by sa mala dostať do pozornosti aj širšej laickej verejnosti, predovšetkým rodičov školopovinných detí, ktorým záleží na utváraní dobrej školskej atmosféry a klímy.

Mária Bratská

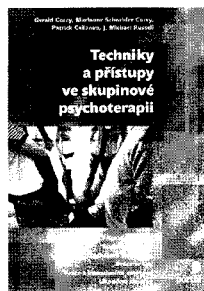
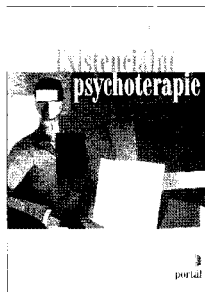

L. Müller, A. Müller (ed.)
Slovník analytické psychologie

Slovník mapuje srozumitelnou formou jak základní myšlenkové koncepty Junga a jeho analytické psychologie, tak i klasické psychoanalýzy. váz., 496 s., 635 Kč

I. D. Yalom
Existenciální psychoterapie

Kniha je uspořádána kolem čtyř velkých témat lidského života, kterými jsou smrt, svoboda, existenciální izolace a nepřítomnost smyslu. Autor se zabývá významem všech těchto čtyř témat a ukazuje, jaký typ konfliktu vzniká při konfrontaci člověka s nimi. Kniha zaujme nejen psycholog a psychiatr, ale také všechny zájemce o existenciální psychoterapii a ty, kdo usilují o hlubší sebepoznání.
Vyjde v listopadu 2006 váz., 520 s., asi 749 Kč

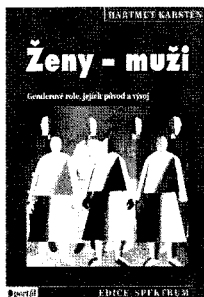
G. Corey, M. Schneider Corey, P. Callanan, J. M. Russell
Techniky a přístupy ve skupinové psychoterapii

Techniky, které se užívají v jednotlivých stadiích vývoje skupiny a možnosti, jak může terapeut zareagovat na určitou situaci, jako je například agresivní chování, pláč, neochota komunikovat. Kniha je určena pro psychology, terapeuty pracující se skupinami a pro studenty psychologie. brož., 248 s., 349 Kč

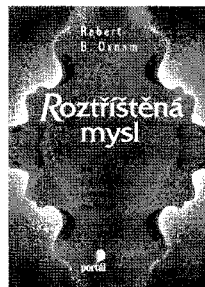
Ch. Lister-Ford
Transakční analýza v poradenství a psychoterapii

Základní prvky práce s klientem v transakční analýze – ego stavy, transakce, hry a scénáře. Popis každého konceptu či techniky je zasazen do poradenského či psychotherapeutického procesu, v němž je užiti žádoucí, a je ilustrován na praktických cvičeních. brož., 224 s., 339 Kč

H. Karsten
Ženy – muži

Genderové role, jejich původ a vývoj. Autor ukazuje, jak se na vývoji pohlavních rozdílů komplexním způsobem podílejí: jak fyzické, psychické, tak i společenské faktory. brož., 184 s., 239 Kč

R. B. Oxnam
Roztříštěná mysl

Tommy, Bobby, Wanda – to jsou jen tři z jedenácti osobností uznávaného experta na Asii R. Oxnama, který trpí mnohočetnou poruchou osobnosti. Kniha je strhujícím popisem odvážného boje autora s jeho často nepochopitelnou nemocí. váz., 224 s., 335 Kč

Objednávky v SR:

Portál Slovakia, PaedDr. N. Čabiňáková, Školská 36, 968 19 Nová Baňa
 tel./fax: 045/ 6856 587, 0910 995 655, e-mail: portalslovakia@stonline.sk
 www.portalslovakia.sk

Objednávky v ČR: Portál, s.r.o., Klapkova 2, 182 00 Praha 8, 283 028 203
 e-mail: obchod@portal.cz, www.portal.cz

Vo vydavateľstve VEDA so zľavou

V minulých dňoch podpísali **Zmluvu o poskytovaní zliav** medzi VEDOU, vydavateľstvom Slovenskej akadémie vied a Radou slovenských vedeckých spoločností (RSVS) (<http://www.ta3.sk/~vrusin/RSVS/>) pre členov vedeckých spoločností pri SAV pri nákupe kníh a časopisov, ktorých vydavateľom je vydavateľstvo VEDA.

Podľa tejto zmluvy členovia vedeckých spoločností, ktoré sú združené v Rade slovenských vedeckých spoločností, budú môcť priamo **v predajni VEDA na Štefánikovej ulici č. 3 v Bratislave** nakupovať literatúru z tohto vydavateľstva s 15 % zľavou z predajnej ceny.

Podmienkou na poskytnutie zľavy je zaplatený členský poplatok v bežnom kalendárnom roku. Dôkazom bude originál dokladu o zaplatení členského, ktorým sa kupujúci preukáže pri nákupe literatúry. Zľava platí aj pre čestných členov vedeckých spoločností, domácich alebo zahraničných, ktorí sa pri nakupovaní literatúry preukážu potvrdením o čestnom členstve v danej vedeckej spoločnosti.

Podľa zmluvy sa zakúpená literatúra nesmie trvalo poskytovať žiadnym organizáciám, ale slúži výhradne pre vlastné účely člena vedeckej spoločnosti.

STANOVY A ČLENSTVO V SPS

- Slovenská psychologická spoločnosť pri SAV je dobrovoľné vedecké a profesné združenie psychológov, ktoré pracuje ako občianske združenie. Usiluje sa o podporu a rozširovanie psychológie ako vedy i praktickej disciplíny, o rozvoj a využívanie psychologických poznatkov v spoločnosti.
- Orgánmi SPS, ktoré riadia a zabezpečujú všetky jej činnosti, sú: Valné zhromaždenie, výbor, predseda, predsedníctvo, výbory oblastných skupín a sekcií, revízor.
- SPS má tri kategórie členov: *riadnym* členom SPS sa môže stať iba absolvent vysokoškolského štúdia psychológie, *mimoriadnym* členom sa môže stať odborník z príbuznej či spolupracujúcej vednej disciplíny a študent psychológie počínajúc 3. semestrom štúdia. *Čestné členstvo* sa priznáva významným domácim alebo zahraničným odborníkom, ktorí sa osobitným spôsobom zaslúžili o rozvoj psychológie.
- Podmienkou prijatia za člena je podanie písomnej prihlášky, ktorej súčasťou je odporúčanie dvoch riadnych členov SPS. Každý člen SPS je povinný dodržiavať profesijnú etiku a dbať na hodnotu ľudského bytia.

Adresa:

SLOVENSKÁ PSYCHOLOGICKÁ
SPOLOČNOSŤ pri SAV

Ústav experimentálnej psychológie SAV

Dúbravská cesta 9

813 64 Bratislava

Slovenská republika

Tel: 02/5477 5625

Fax: 02/5477 5584

e-mail: sps@savba.sk

<http://www.psychologia.sav.sk/sps>

PSYCHOFÓRUM

2/2006

Psychofórum je bulletinom Slovenskej psychologickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied. Informuje čitateľov o aktuálnych námetoch a udalostiach z profesného života psychologickej obce. Je zasielané bezplatne dvakrát ročne tým členom SPS, ktorí zaplatili členský príspevok.

*****

Redakcia a administrácia :

Psychofórum vydáva Hlavný výbor SPS pri SAV.

Číslo 2/2005 bolo financované z členských príspevkov SPS.

Redakčná rada: HV SPS

Distribúcia: SPS

Tlač: PELIKÁN, s.r.o.,
StaráGala, Holice

*****

Adresa:

PSYCHOFÓRUM, Slovenská psychologická spoločnosť pri SAV,
ÚEP SAV, Dúbravská cesta 9,
813 64 Bratislava, SR
E-mail: sps@savba.sk, alebo
peter.halama@savba.sk

*****

Príspevky posielajte na diskete (formát word, rtf), písomne vytlačeným textom, alebo elektronickou poštou.

*****

Uzavierka budúceho čísla:

30. marec 2007

*****

Príspevky v bulletine nemusia vyjadrovať názory členov redakčnej rady.

Za odbornú a jazykovú stránku zodpovedajú autori príspevkov.

HLAVNÝ VÝBOR SLOVENSKEJ PSYCHOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI

<i>predseda</i> Doc. PhDr. Ivan SARMÁNY-SCHULLER, CSc. Krížna 36, 811 07 Bratislava, tel.: 02/5542 3022 Ústav experimentálnej psychológie SAV, Dúbravská cesta 9, 813 64 Bratislava tel.: 02/5477 5625 fax: 02/5477 5584, e-mail: expssarm@savba.sk	<i>podpredseda</i> Doc. PhDr. Mária BRATSKÁ, CSc. Studenohorská 73, 841 03 Bratislava, tel.: 02/647 805 39 Katedra psychológie FiF UK, Gondova 2, 818 01 Bratislava, tel.: 02/59 339 437 mobil: 0903 207 710 e-mail: madabra@stonline.sk	<i>výkonný tajomník</i> Doc. PhDr. Eva SZOBIOVÁ, CSc.. Katedra psychológie FiF UK, Gondova 2, 818 01 Bratislava tel.: 02/59 339 165, 02/5296 2129 mobil: 0902 657 727 e-mail: eva.szobiova@fphil.uniba.sk
<i>hospodár</i> Doc. PhDr. Matej CZAKO, Ph.D. Karloveská 23, 841 04 Bratislava, tel.: 02/654 23 898 tel.: 02/59 339 130, mobil: 0903 233 348 e-mail: matej.czako@fphil.uniba.sk	<i>revízor</i> PhDr. Štefan GRAJČÁR Žehrianska 7, 851 07 Bratislava, tel.: 02/6383 4540 Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Župné nám. 5-6, 812 67 Bratislava 1 tel.: 02/597 538 21, mobil: 0905 542 748 e-mail: stefan.grajcar@upsvar.sk	<i>Psychofórum - zodpovedný redaktor</i> Mgr. Peter HALAMA, Ph.D. Katedra psychológie FHTU Hornopotočná 23, 918 43 Trnava Ústav experimentálnej psychológie SAV, Dúbravská cesta 9, 813 64 Bratislava mobil: 0907 337 134 e-mail: peter.halama@savba.sk
PhDr. Jolana LAZNIBATOVÁ, CSc. Skalická 12, 831 02 Bratislava tel.: 02/4425 3892 Škola pre mimoriadne nadané deti Teplická 7, 831 02 Bratislava tel.: 02/4464 1214 e-mail: laznibatova@centrum.sk smnd@smnd.sk	Doc. PhDr. Stanislav HVOZDÍK, CSc. Katedra psychológie, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, ul. 17. novembra č.1 080 00 Prešov	Mgr. Daniela MORVAYOVÁ Vlčková 20, 811 04 Bratislava tel.: 02/524 98 207 Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie Trnavská 112, 821 02 Bratislava e-mail: daniem@centrum.sk morvayova@vudpap.sk
Doc. PhDr. Vladimír SALBOT, CSc. Katedra psychológie, Pedagogická fakulta UMB, Ružová 13, 974 11 Banská Bystrica tel.: 048/436 4716, e-mail: vsalbot@pdf.umb.sk	PhDr. Pavol ŠMÝKALA Lipová 66/37, 921 01 Piešťany tel.: 0960 328 849, mobil: 0903 824 233 Centrum psychologických a sociologických činností PÚ OS SR Kollárovo nám. 10, 832 27 Bratislava e-mail: pavol.smykala@mil.sk	PhDr. Blandína ŠRAMOVÁ, Ph.D. Katedra pedagogickej psychológie Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre e-mail: bsramova@ukf.sk
<i>sekretariát</i> Slovenská psychologická spoločnosť pri SAV Ústav experimentálnej psychológie SAV, Dúbravská cesta 9, 813 64 Bratislava tel.: 02/5477 5625 fax : 02/5477 5584, e-mail: sps@savba.sk		